

JAARVERSLAG 2015

Voorwoord raad van bestuur

Dit jaarverslag biedt inzicht in de belangrijkste externe en interne ontwikkelingen, risico's en financiële resultaten van Middin in 2015.

Als we ons realiseren dat 2015 het eerste jaar was van de decentralisaties, de regio-indeling en vijf nieuwe directeuren, een jaar waarin we op basis van contracten met 25 gemeenten in het kader van de WMO, Jeugdwet en/of Participatiewet vrijwel alle cliënten konden blijven ondersteunen en een goed financieel resultaat hebben behaald, dan kunnen we niet anders dan met een tevreden en trots gevoel terugkijken.

De regio-indeling heeft goed geholpen om in te spelen op wensen van cliënten en hun verwanten en contacten te onderhouden met gemeenten en samenwerkingspartners. We hebben gezien dat er veel energie en creativiteit bij medewerkers is om nieuwe wegen te vinden en contacten aan te gaan in wijken en buurten maar ook bij bedrijven en organisaties om cliënten te helpen een gewaardeerde plek in de samenleving te vinden of te behouden.

Met de beweging 'Meer Waarde' zijn we een proces gestart om medewerkers bewust te maken van de beloften die we onze cliënten doen en om die beloften waar te maken. Voor de toekomst is onze uitdaging dat we nog beter in staat zijn om klantgericht te werken. Samen met alle leidinggevenden zullen we leiding geven aan deze beweging en de gewenste veranderingen.

De financiële resultaten zijn over 2015 goed, maar we zullen kritisch moeten blijven op onze inzet op het sociaal domein, gezien de grote diversiteit aan eisen van gemeenten en de druk daarvan op onze bedrijfsvoering. We houden ook rekening met de aangekondigde bezuinigingen in de Wlz en kortingen door gemeenten op de tarieven.

Onze dank gaat uit naar al onze medewerkers en vrijwilligers voor hun dagelijkse inzet voor onze cliënten en organisatie.

Drs. G.A. van den Brink, voorzitter raad van bestuur

Mr. drs. S.W.L. Schoch, lid raad van bestuur

Mei 2016

Inhoud

Hoofdstuk 1	Algemene informatie	4
Hoofdstuk 2	Belangrijke ontwikkelingen in 2015	5
Hoofdstuk 3	Financiële informatie	11
Hoofdstuk 4	Voornaamste risico's en onzekerheden	12
Hoofdstuk 5	Bestuur en toezicht	13
Hoofdstuk 6	Jaarstukken 2015	19

Hoofdstuk 1 Algemene informatie

1.1 Algemeen

Middin levert ondersteuning en zorg aan kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen met een lichamelijke, verstandelijke en/of meervoudige beperking, niet-aangeboren hersenletsel of een beperking als gevolg van ouderdom.

Op de website van Middin (www.middin.nl) is de meest actuele informatie te vinden over Middin, zoals visie en missie, doelgroepen, producten en geografische spreiding. Voor meer informatie – ook over het organisatieschema - wordt verwezen naar deze website. Voorts is informatie over Middin terug te vinden op www.jaarverslagenzorg.nl.

1.2 Rechtsvorm, bestuursmodel en gelieerde organisaties

Middin is een stichting met een raad-van-toezichtmodel. De raad van toezicht houdt toezicht op de algemene gang van zaken in de stichting en op het beleid van de raad van bestuur. De raad van bestuur legt verantwoording af aan de raad van toezicht.

Middin heeft een dochterorganisatie, PGB Zorg B.V. voor zorg- en dienstverlening aan mensen met een persoonsgebonden budget (PGB). Middin heeft alle aandelen van deze B.V. Alle leden van de raad van toezicht van Middin zijn automatisch lid van de raad van commissarissen van deze B.V. De B.V. participeert in Levin v.o.f., de uitvoeringsorganisatie van PGB-diensten.

Middin benoemt het bestuur van stichting De Zaak. Dit is een organisatie die op beperkte schaal zakelijke dienstverlening voortkomende uit dagbestedingsactiviteiten biedt aan bedrijven.

1.3 Samenstelling raad van bestuur

De raad van bestuur van Middin bestond eind 2015 uit twee leden, mevrouw drs. G.A. (Gertrude) van den Brink (voorzitter) en de heer drs. S.L.W. (Sam) Schoch (lid).

Hoofdstuk 2 Belangrijke ontwikkelingen in 2015

2.1 Externe ontwikkelingen

De hervorming van AWBZ naar Wlz is per 1 januari 2015 een feit. Op dat moment traden ook de zorgverzekeringswet en de contracten met 25 gemeenten in het kader van de Wmo, Participatiewet en/of Jeugdwet in werking. De inzet is vooral in de eerste maanden gericht geweest op het zorgdragen dat mensen hulp en ondersteuning krijgen volgens de nieuwe regels.

Dat ging niet altijd gemakkelijk. Zowel Middin als gemeenten hebben moeten wennen aan de nieuwe situatie en gaandeweg het jaar oplossingen moeten verzinnen voor inhoudelijke, procesmatige en/of administratief-financiële problematiek. Als gevolg van vertraging in de beschikkingen vanuit gemeenten ontstond aanvankelijk ook een vertraging in het kunnen bieden van hulp ondersteuning met veel verwarring bij cliënten. Het inregelen van wijkteams en het opnieuw zoeken van onderlinge samenwerking kostte tijd en vroeg veel van de flexibiliteit van alle betrokkenen.

Hoewel Middin vanuit haar visie en op grond van de Koers 2012 – 2016 een strategische keuze heeft gemaakt om sterk te blijven in de langdurige zorg maar ook positie in te nemen in het sociaal domein, heeft 2015 geleerd kritisch te zijn en die positie nauwkeuriger te definiëren, mede gezien de effecten voor de bedrijfsvoering. Daar komt bij dat nog steeds gemeentelijke kortingen en een budgetkorting op de Wlz verwacht worden.

Gezien haar maatschappelijke opdracht en rekening houdend met de maatschappelijke ontwikkelingen wil Middin een sterk klantgerichte organisatie zijn en blijven met tevreden cliënten, in directe relatie met goed werkgeverschap met tevreden medewerkers op een gezonde financiële basis. Om ook in de toekomst goede zorg te kunnen blijven bieden aan cliënten die op Middin rekenen blijft het noodzakelijk de zorg anders te organiseren.

2.2 Interne ontwikkelingen

Beweging Meer Waarde

Middin wil een klantgerichte organisatie zijn waar klanten ook in de toekomst voor (blijven) kiezen. Het perspectief van organiseren vanuit de vraag van de klant is onder de noemer Meer Waarde uitgewerkt tot een totale veranderbeweging die moet leiden tot meer waarde in het klantproces.

Om dit uit te dragen in de organisatie is met behulp van 'storytelling' het Verhaal van Middin gemaakt. Bestuurders en directeuren hebben een aantal cliëntgesprekken 'beluisterd', waarin zij vertelden wat zij belangrijk vinden in hun leven. Op basis daarvan is het 'Verhaal van Middin' gemaakt, een dialoog tussen een cliënt en een medewerker, waarin de medewerker op de vraag van de cliënt beloften doet aan de cliënt. Die beloften zijn:

- de vraag goed verstaan
- het goede doen en
- goed organiseren.

De beweging Meer Waarde heeft tot doel focus en samenhang in de activiteiten van de hele organisatie te brengen. Meer Waarde is daarmee een paraplu voor de ontwikkeling van vernieuwende vormen van zorgverlening. Belangrijk element in de beweging Meer Waarde is de reflectie van medewerkers op de vraag van de cliënt en hun handelen.

De vraag goed verstaan

Invoering dialooginstrument 'Dit vind ik er van'

In het verlengde van de beweging Meer Waarde sluit de invoering van het instrument Dit Vind Ik Ervan (DVIE) naadloos aan. Het instrument is een onderzoeksaanpak die het gesprek van de cliënt en de begeleider ondersteunt, met als doel dat de cliënt zich echt gehoord voelt. Eind 2015 is gestart met de training van medewerkers om het instrument toe te passen, dat zij kunnen gebruiken als zij onderwerpen bespreken die belangrijk zijn voor de cliënt. Het instrument helpt medewerkers stil te staan bij de vraag of zij het werk goed doen en vooral of zij het goede doen.

Cliënttevredenheid

Middin meet jaarlijkse gedurende het jaar de tevredenheid van cliënten over de zorg en ondersteuning die door Middin wordt geboden. Uit deze meting blijkt dat eind 2015 96,8% (1562) van de cliënten aangeeft tevreden te zijn.

Het goede doen

Kwaliteit in beeld

Aansluitend op de beweging Meer Waarde spant Middin zich in om te komen tot een kwaliteitsbeleid dat helpt om de beloften waar te maken, de uitvoering te monitoren en de kwaliteit van de dienstverlening in beeld te brengen. Het uiteindelijke doel van het kwaliteitsbeleid is een direct resultaat op cliëntniveau, namelijk een bijdrage leveren aan de kwaliteit van bestaan van de cliënten van Middin. De kwaliteit ontstaat in de relatie tussen team, individuele medewerker en cliënt. Om die reden is in 2015 een project gestart om teams te stimuleren en te ondersteunen zich eigenaar te voelen van de geleverde kwaliteit en zich in te zetten om de beloften aan de cliënt waar te maken, te verbeteren en zich daarover te verantwoorden.

Eind 2015 is Middin naar aanleiding van een interne melding van een medewerker geconfronteerd met een situatie waarbij twee medewerkers zich gedurende een langere periode schuldig hebben gemaakt aan ernstig grensoverschrijdend gedrag op de locatie Binnenklingen in Den Haag. Dit heeft een schok veroorzaakt, zowel intern als extern. Er is externe publiciteit ontstaan. Een onafhankelijk onderzoek door het COT bevestigde de signalen. Middin heeft de situatie gemeld bij de inspectie Volksgezondheid en maatregelen genomen tegen de betreffende medewerkers en de verantwoordelijke leidinggevenden. Er is volgens bestendig beleid aangifte gedaan. Volgens een plan van aanpak wordt gewerkt aan een diverse verbeteringen.

Werkplaatsen goede zorg

Om meer zicht te krijgen op de vraag wat goede zorg is, als vertrekpunt voor het goede doen en goed organiseren, zijn in 2015 op twee locaties zogenoemde 'werkplaatsen goede zorg' ingericht. Uitgaande van vragen van deelnemers, cliënten, verwanten, begeleiders, buurtgenoten, is in een creatief proces gezocht naar de niet voor de hand liggende antwoorden. Dit heeft veel inzichten opgeleverd die onder andere bijgedragen hebben aan de kwaliteit van processen in andere projecten, zoals het project Steeds Beter (zie hierna).

Resultaten kwaliteitsmetingen

Middin neemt deel aan het kwaliteitskader Gehandicaptenzorg. [Pijler 1](#) (algemene organisatie informatie) en [Pijler 2a](#) (vragenlijsten op cliëntniveau) zijn beiden aangeleverd over het jaar 2015 en voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden. Voor de uitvoering van [Pijler 2B](#) is door Middin gekozen voor de onderzoeksmethode "Dit vind ik ervan". Zie eerder in de tekst. Deze zal in de loop van 2016 volledig geïmplementeerd zijn binnen Middin.

Voor de ouderenzorg heeft in het najaar van 2015 een CQ meting plaatsgevonden. De meting is uitgevoerd door onafhankelijk onderzoeksbureau.

De resultaten, die een (licht) stijgende lijn vertonen ten opzichte van de vorige meting, zijn besproken met de teams en de cliëntenraad waarna verbeteracties in gang gezet zijn.

Toerusting medewerkers

Naast het jaarlijkse opleidingsprogramma met inhoudelijke trainingen, workshops en de kennisnetwerken krijgen medewerkers vanaf het najaar van 2015 ondersteund bij de uitvoering van het instrument "Dit vind ik ervan", om de dialoog met de client op de goede manier te kunnen voeren. Het speciale toerustingsprogramma loopt door tot in 2016, in de vorm van zogenoemde werkplaatsen "de onderzoekende dialoog". Thema's in dit toerustingsprogramma zijn onder andere:

- Horen en gehoord worden
- Ruimte maken voor dialoog, de ervaringen en het ongemak.

Wetenschappelijk onderzoek

Wetenschappelijk onderzoek helpt de zorg en ondersteuning te verbeteren en nieuwe kennis en inzichten te ontwikkelen. In samenwerking met het Erasmus MC en Technische Universiteit Eindhoven is Middin in 2015 het zogeheten Bright-onderzoek gestart. Het Bright-onderzoek kijkt waarom ouderen met een verstandelijke beperking slecht slapen en onderzoekt de mogelijkheden om de slaapproblemen te verminderen.

HKZ

In mei 2015 heeft een onafhankelijke externe audit plaatsgevonden door DNV (Det Norske Veritas). Er zijn 12 locaties bezocht, waarbij ook gesprekken gevoerd zijn met cliënten en/of verwanten en/of (vertegenwoordigers van) de lokale cliëntenraden. Op centraal niveau zijn gesprekken gevoerd met leden van de beide kamers van de centrale cliëntenraad. Naast de HKZ gerelateerde onderwerpen was het centrale thema: Is een beweging zichtbaar ten aanzien van Meer Waarde. Op elk van de drie beloften hebben de auditoren een positieve ontwikkeling gerapporteerd.

Goed organiseren

Uitvoering maatregelen Transitie om Zorg

De veranderingen voor Middin als gevolg van de decentralisaties en de overgang van de AWBZ naar de Wlz met de bijbehorende bezuinigingen zijn eind 2014 vertaald in scenario's in het plan Transitie om Zorg. Doel is onder andere om met minder middelen goede zorg te blijven leveren en tot een passend personeelsbestand te komen voor de korte en de langere termijn. Voor 2015 was het mogelijk door te gaan met het huidige medewerkersbestand zonder ingrijpende maatregelen in de vorm van collectief ontslag. De maatregelen voor de langere termijn in het plan zijn in 2015 in uitvoering genomen. Het gaat hierbij onder andere om

- ander organisatie-model en topstructuur;
- herinrichting ondersteunende diensten;
- invoering Steeds Beter voor de hele organisatie;
- creëren van een bredere flexibele schil.

Onderstaand een toelichting op de ontwikkelingen in 2015.

Organisatiemodel en topstructuur

Per 1 januari 2015 werkt Middin gebiedsgericht en integraal vanuit vijf regio's: Den Haag en Rotterdam-Rijnmond zijn ieder verdeeld in twee regio's, daartussen ligt de regio Zuid-Holland Midden. Elke regio wordt aangestuurd door een regiodirecteur, die per 1 januari 2015 nieuw zijn benoemd.

De verwachting is dat vanuit de regio's sneller en flexibeler ingespeeld kan worden op vragen van cliënten en gemeenten. Het biedt ook meer mogelijkheden voor in- en externe samenwerking.

De inrichting van de regio's is aan de hand van regioplannen stapsgewijs doorgevoerd. Op 1 oktober is de start gemaakt met de gebiedsteams, als eerste uitvoering van de regioplannen.

Vermindering leidinggevenden in de uitvoering van de zorg

Vooruitlopend op de inrichting van de regio's is besloten het aantal leidinggevenden in de uitvoering van de zorg te verminderen. Hiervoor waren twee belangrijke motieven:

- de komende jaren zijn verdergaande bezuinigingen te verwachten;
- Middin wil investeren in leiderschap omdat leidinggevenden een belangrijke factor vormen bij het leiding geven aan veranderingen en het anders organiseren van de zorg.

Dit heeft in een zorgvuldig proces, waarbij gekozen is op basis van een kwalitatieve schouw, geresulteerd in een vermindering van 73 naar 53 leidinggevenden in de uitvoering van de zorg met ingang van 1 oktober 2015. De voorgenomen benoemingen zijn voor advies aan de lokale medezeggenschap voorgelegd. Met medewerkers die boventallig zijn geworden hebben gesprekken plaatsgevonden om een andere werkplek te vinden binnen danwel buiten de organisatie.

Leiderschapsprogramma

Begin september is het leiderschapsprogramma van start gegaan met alle leidinggevenden. Het leiderschapsprogramma faciliteert leidinggevenden te groeien op hun ontwikkelpunten. Het programma duurt 9 maanden en is opgebouwd aan de hand van de beloften van Middin 'de vraag goed verstaan, het goede doen en goed organiseren'.

Herinrichting ondersteunende diensten

Als logische vervolgstap op het nieuwe organisatiemodel en de vermindering van het aantal leidinggevenden in de uitvoering van de zorg is een plan gemaakt om de ondersteunende diensten optimaal in te richten ten behoeve van de zorg. Belangrijkste uitgangspunten zijn klantgerichtheid en competentie management. Alle diensten die te maken hebben met repeterende financieel-administratieve processen en alle kennis-/adviesdiensten zullen gebundeld worden tot twee afzonderlijke diensten, ieder onder leiding van een manager. Vanwege het toegenomen strategische belang in de organisatie worden drie afdelingen ingericht: Verkoopbureau, Project- en portfoliomanagement en Informatiemanagement/ ICT. Deze staan onder leiding van een directeur. Daarbij zijn keuzes gemaakt bepaalde diensten in te gaan kopen of niet meer te doen. De voorgestelde veranderingen zullen vanaf het tweede kwartaal 2016 worden doorgevoerd en medio 2017 leiden tot een personeelsreductie van 23% ten opzichte van de begroting 2015.

Invoering Steeds Beter voor hele organisatie

Begin 2015 is besloten om onder de naam 'Steeds Beter' zowel de werkprocessen rondom de zorg voor cliënten als in de ondersteunende diensten te beoordelen en waar mogelijk aan te passen. Hierbij worden de principes van 'Lean' toegepast, zoveel mogelijk afgestemd op Middin als zorgorganisatie. De verwachting is een kwaliteitsverbetering voor cliënten en een structurele financiële verbetering van 10% op de totale loonkosten, door het terugdringen van verspilling.

Teams zullen gaan werken vanuit een basisformatie, waar nodig aangevuld met medewerkers vanuit de regionale flexibele schil. Flexmedewerkers zijn een belangrijke toegevoegde waarde voor teams. De verwachting is dat cliënten en verwanten zullen gaan ervaren dat de vraag van de cliënt echt het vertrekpunt is van de zorg en ondersteuning.

De uitkomsten van het project Steeds Beter bij de eerste regio's geven inzicht in de kwalitatieve mismatch van medewerkers ten opzichte van de vraag van cliënten, met name in de ouderenzorg. Dit is het gevolg van de zwaarder wordende vraag van cliënten, die een ander niveau medewerker vraagt met meer verpleegkundige kwaliteiten. Dit inzicht daagt uit om vernieuwend HRM beleid te ontwikkelen dat afgestemd is op de toekomst.

Creëren van een bredere flexibele schil

Om ervoor te zorgen dat op de juiste momenten ook het passende aantal medewerkers op locaties aanwezig is, is besloten om de flexibele schil anders te organiseren. Dit betekent dat locaties met

een basisbezetting (gaan) werken en voor flexibele inzet een beroep kunnen doen op een regionale flexpool. De basisbezetting wordt bepaald in het project Steeds Beter. In 2015 zijn de inrichtingseisen hiervoor uitgewerkt. De flexibele schil wordt per 1 januari 2016 gerealiseerd.

Bedrijfsprocessen

Verzuim

Na jaren van stijging vertoonde het totale gemiddelde cijfer over het afgelopen jaar een dalende trend. Een traject dat met alle leidinggevendenden in gang is gezet draagt daaraan bij. Het verzuimpercentage over het hele jaar 2015 bedroeg 6,55%.

In 2016 zal Middin opnieuw veel aandacht besteden aan het verder terugdringen van het verzuim omdat het percentage nog steeds te hoog is. Dit is zowel nadelig voor de medewerkers zelf, hun collega's maar ook voor cliënten. De kwaliteit van de zorg en ondersteuning is erbij gebaat het verzuimpercentage zo laag mogelijk te laten zijn.

Huisvesting

De huisvestingsportefeuille in het Westland en in Rotterdam zijn aan een kritische strategische analyse onderworpen met het oog op toekomstbestendige voorzieningen. De bestaande huisvesting is gerelateerd aan de visie, de toekomstige vraagontwikkeling, ontwikkelingen in het werkgebied, bouwkundige eisen en financiële mogelijkheden. Dit heeft geleid tot een Masterplan Westland, waarbij onder andere besloten is tot het beëindigen van de huur van de Nederhof in Honselersdijk. Voor de cliënten is huisvesting gehuurd in een pand van een collega instelling in het werkgebied, hetgeen tevens positief is voor de onderlinge samenwerking. Op basis van het Masterplan Rotterdam is onder andere besloten het voormalige verzorgingstehuis De Provenier in Rotterdam te slopen en nieuwbouw te realiseren in 2017. De cliënten zijn reeds verhuisd naar een tijdelijke huisvesting.

In 2015 zijn twee verbouwprojecten in gebruik genomen: het activiteitencentrum Buitenklingen in Den Haag en woonvoorziening de Boergoensestraat in Rotterdam. Tevens is gestart met het nieuwbouwproject woonvoorziening Ursulaland in Den Haag. De verwachte oplevering hiervan zal in het voorjaar 2017 plaatsvinden.

Inkoop

De professionalisering van de centrale inkoop is in 2015 verder doorgezet. Met vier leveranciers van voeding zijn contracten afgesloten die ertoe moeten leiden enerzijds dat de kwaliteit van zowel de voeding als ook van het administratieve en logistieke proces verbetert en anderzijds dat de kosten dalen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor inkooptrajecten voor medicijnen, schoonmaakartikelen, onderhoud en uitzendkrachten.

Uitvoering processen en procedures met betrekking tot eisen gemeenten

De contracten met 25 gemeenten en met 3 zorgkantoren voor 4 wetten (Wlz, Wmo, Jeugdwet en zorgverzekeringswet) leveren enorme druk op het administratief apparaat en de systemen. Veel gemeenten hebben gekozen voor een eigen verantwoordingssystematiek. Er zijn ontwikkelingen om landelijk met gelijke systemen te gaan werken en de daarmee de administratieve rompslomp te verminderen. Het aanbestedingstraject van Middin is in 2015 geëvalueerd: er is een scherpere focus noodzakelijk op de positie in het sociaal domein en een strakkere inrichting van het proces.

Maatschappelijke aspecten van ondernemen

Dialog met belanghebbenden

Middin is vanuit de aard van haar doelstelling en werkzaamheden een maatschappelijke organisatie gericht op de kwaliteit van bestaan van haar cliënten. Vanuit die hoedanigheid staat de dialoog tussen cliënten c.q. de mensen om de cliënten heen en begeleiders dagelijks centraal. Deze relatie

vormt het primaire proces van Middin. De uitkomsten worden vertaald naar betere zorg en dienstverlening.

Daarnaast vindt dialoog met andere belanghebbenden op verschillende niveaus plaats, gericht op het creëren van mogelijkheden voor cliënten of het verbeteren van bedrijfsprocessen. Vanuit locaties van Middin worden relaties onderhouden met samenwerkingspartners in de keten en met buurt- en wijkgerichte organisaties of bedrijven. Evenzo vinden op het niveau van de regio of Middin-breed dialoog plaats met collega-organisaties, gemeenten, bedrijven of andere partners.

Belanghebbenden zoals de zorgkantoren, met name CZ en Achmea, zijn in het afgelopen jaar actiever geweest in het verbinding zoeken met cliënten en zijn meer geïnteresseerd in de inhoudelijke kant van de dienstverlening van Middin. Zij nodigen leden van de centrale cliëntenraad uit voor overleg.

Middin staat open voor medewerkers van organisaties en bedrijven die op hun beurt maatschappelijk actief willen zijn door iets te doen met of voor cliënten van Middin, zoals in 2015 Rabobank, gemeente Rijswijk, stichting Zin, Present Den Haag.

Economische meerwaarde

Middin is actief, gevoed vanuit de missie, als het gaat om mensen met een beperking deel laten nemen aan de samenleving. Zo lukt het steeds beter om cliënten als vrijwilliger te laten werken of stapsgewijs op weg te helpen naar een betaalde baan. Een goed voorbeeld is Bakker Vlinder. Cliënt-medewerkers daar hebben doorstroommogelijkheden naar een betaalde baan.

De Zinderin-formule, de commercialisering van werk en activiteiten waarbij de producten die cliënten maken een goede afzet vinden, krijgt steeds meer vorm. Hierdoor maken cliënten producten die van waarde zijn voor andere mensen. Daarnaast zien steeds meer afnemers in dat cliënten loonwaarde hebben, waardoor zij beter plaatsbaar worden. Het slecht de kloof tussen pure dagbesteding en zinvol werk.

UWV in Den Haag en Rotterdam ziet Middin als partner die in staat is moeilijke plaatsingen te realiseren. Gemeente Lansingerland heeft Middin de aanbesteding gegund om jobcoaching te bieden.

Middin zet bij de onderhandelingen met leveranciers nadrukkelijk in op het vergroten van mogelijkheden van Wajongeren in reguliere bedrijven, al dan niet in de vorm van stageplekken.

De stichting Vrienden van Middin besteedt jaarlijks gelden om wensen van cliënten van Middin te honoreren, zoals speeltoestellen, nieuwe meubels, uitstapjes, tuinaanleg. Ook het Haags fonds draagt jaarlijks bij aan het kunnen realiseren van specifieke zaken t.b.v. de cliënten. In 2015 is gekozen voor het opzetten van een nieuwe locatie Bakker Vlinder in Rotterdam.

Milieu- en duurzaamheidsaspecten

In 2015 een energieproject gestart, waarbij een groot deel van de locaties een energiescan ondergaan. Daarbij wordt gekeken naar laagdrempelige manieren om het energieverbruik te verlagen.

Bij de inkoop van o.a. drukwerk, bedrijfskleding, auto's stelt Middin specifieke eisen aan leveranciers inzake aantoonbare duurzaamheid. Middin maakt gebruik van zonnepanelen in huisvestingsprojecten.

Hoofdstuk 3 Financiële informatie

3.1 De cijfers uit de jaarrekening

Het resultaat over 2015 bedraagt € 3,6 miljoen. De begroting 2015 ging uit van een resultaat van 1,6 miljoen.

De financiële positie van Middin op de balansdatum is positief. De solvabiliteitspositie van Middin is circa 33%. De liquiditeitspositie voldoet met 1,75 ruim aan de eisen van het Treasurystatuut. In vergelijking met 2014 zijn de liquide middelen met 3,3 mln. gestegen. Dit wordt vooral veroorzaakt door het aantrekken van een geborgde lening tbv een aantal nieuw- en verbouwprojecten. Middin zal in 2016 opnieuw een geborgde lening bij het Waarborgfonds afsluiten. De toestemming daarvoor is inmiddels verkregen. De geborgde lening dient ter financiering van de nieuwbouwprojecten Ursulaland en de Provenier. Om het risico meer te spreiden is een van de eisen van het waarborgfonds dat aanvullend bij private banken een lening wordt afgesloten. Naar verwachting zal dit een positief effect hebben op de liquiditeit.

3.2 Financiële instrumenten

De sturing van de organisatie op financieel gebied wordt steeds belangrijker maar ook complexer gezien veranderingen in de wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende bezuinigingen. Middin zet hiertoe – naast de elementen opgenomen in de jaarrekening, waaronder ratio's en impairment berekeningen, - de volgende instrumenten in:

1. Een planning- en controlcyclus vanaf het geldende meerjarenbeleid, i.c. Koers 2016, tot en met de maandelijkse (financiële) managementinformatie. De planning- en controlcyclus beoogt op een systematische wijze de sturing van de organisatie vorm te geven. Onderdelen daarin zijn o.a. (meerjaren)begroting, jaarplansystematiek voor alle managementlagen, sturingsinformatie, overlegcyclus, jaarrekening en accountantscontrole.
2. De meerjaren-investeringsbegroting, opdat er steeds inzicht bestaat in de noodzaak voor liquide middelen en op basis waarvan besluitvorming kan plaatsvinden.
3. Een maandelijkse liquiditeitenprognose om structureel zicht te houden op de ontwikkeling van de liquiditeit en om tijdig bij te kunnen sturen.
4. Treasurystatuut en procuratiereglement – beiden vastgesteld door de raad van toezicht – waarin eenduidig uitgangspunten, kaders, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd zijn.
5. Structurele besprekingen rondom de financiën en huisvesting met vertegenwoordigers van de OR en de CCR om vandaar uit tijdig signalen op te kunnen vangen en belangrijke ontwikkelingen te bespreken.

Overige punten m.b.t. de financiële beheersing van de organisatie

Binnen de inrichting van de organisatie is er een scheiding tussen de rol van concern control en de financiële functie. Hierdoor is de noodzakelijke onafhankelijkheid geborgd. Binnen de functie van concern control is structureel ruimte gecreëerd om inhoud en vorm te geven aan het risicomanagement.

De productieverantwoording heeft in 2015 last gehad van zowel interne als externe (gemeenten) opstartproblemen bij de verwerking van de declaraties binnen de Wmo. De eerste maanden is er niet of nauwelijks gedeclareerd. De achterstanden zijn in de loop van het jaar ingehaald. Elk kwartaal vindt een controle AO/IC plaats. Daarnaast heeft een integrale controle op juistheid en volledigheid plaatsgevonden.

3.3 Fraude beleid

Middin maakt zich sterk om fraude te voorkomen. In tal van procesbeschrijvingen heeft dit een plek. Waar nodig is sprake van functiescheiding in de werkprocessen of zijn controleslagen in de werkprocessen opgenomen. Er wordt actief beoordeeld of de processen in de praktijk ook functioneren. In 2015 zijn de processen binnen de dienst Middelen rondom onderhoudskosten, gezien de grote bedragen die daar omgaan, extra beoordeeld en aangescherpt.

Hoofdstuk 4 Voornaamste risico's en onzekerheden

Met grote regelmaat wijzigt de overheid de financiering van de zorg met ingrijpende regelgeving. Dit is één van de grootste risico's voor Middin, dat steeds eveneens ingrijpende aanpassing van de bedrijfsvoering van de organisatie vraagt.

4.1 Voor de Gehandicaptensector

Binnen de gehandicaptensector is budgettair voorzien in de afbouw van VG1 en VG2 tot 2024 en in de afbouw van LG1 en LG3 in de periode 2016 tot en met 2026. De staatssecretaris van VWS heeft in 2015 toegezegd dat cliënten met een lage ZZZP gefinancierd binnen de Wlz kunnen blijven wonen. De financiering van VG1 en 2 en de LG1 en 3 is in 2026 afgebouwd. Er kunnen knelpunten in de financiering ontstaan als de uitstroom van cliënten met een lage ZZZP minder snel gaat dan de afbouw in de financiering binnen de Wlz.

In de loop van 2015 heeft een grote groep Wmo-clieënten met veel extramurale zorg alsnog gekozen voor de Wlz. Een deel van de overgang van Wmo naar Wlz heeft zich nog kunnen vertalen naar aanvullende productieafspraken binnen de Wlz. Desondanks heeft de overgang ertoe geleid dat Middin binnen de Wlz een grote overproductie kent waarvan het onduidelijk is of en hoe deze gefinancierd gaat worden. Binnen de Wmo kent Middin als gevolg van de omzetting een forse onderproductie. Middin stelt zich op het standpunt dat zij niet benadeeld mag worden voor het feit dat cliënten in 2015 mochten kiezen voor een wijziging van financiering en heeft de volledige productie Wlz in haar jaarrekening opgenomen.

Uitstroom van de lage Zzzp'en leidt tot leegstand op locaties. Middin bewaakt deze ontwikkeling en heeft hierop vooruitlopend in 2014 al acht locaties gesloten. Of verdere sluiting van locaties noodzakelijk zal worden zal sterk worden bepaald of en in welke mate gemeenten "verblijf" gaan inkopen voor cliënten uit de gehandicaptenzorg. Door de omvang van de locaties is Middin flexibel in het opzeggen van huur of het besluiten tot verkoop van locaties. Middin acht de krimp uit oogpunt van vastgoed beheersbaar. Dit vraagt elke keer een zorgvuldig proces. Gedwongen verhuizing bij sluiting van een locatie is voor cliënten en medewerkers vaak een emotioneel proces.

4.2 Voor de V&V sector

In de sector Verpleging en Verzorging vindt vanaf 2013 in een fors tempo afbouw van de lage Zzzp'en plaats. Middin concentreert de plaatsen met hoge Zzzp'en en voorkomt daarmee dat locaties met grote leegstand te kampen hebben. Locatie de Provenier in Rotterdam zal worden herbouwd voor meerdere doelgroepen. De capaciteit aan V&V plaatsen blijft ongeveer gelijk aan het huidige aantal plaatsen V&V met een hoge indicatie.

4.3. Decentralisaties

Naast het eerder genoemd feit dat de omzet voor de Wmo veel lager is uitgevallen dan verwacht is sprake van een bovenmatige inspanning om de Wmo-zorg gedeclareerd te krijgen. Een en ander

wordt veroorzaakt door het laat elektronisch toekennen van zorgtoewijzingen, het laat kunnen aanleveren via IWMO en de verschillende contractbepalingen van gemeenten wanneer een arrangement mag worden gedeclareerd. In een aantal gemeenten wordt de volledige arrangementsprijs op de cliënten met een hoger inkomen als eigen bijdrage belast. Vooral cliënten met niet aangeboren hersenletsel zien zich hierbij met veel hogere bijdragen geconfronteerd dan voorheen en zeggen om deze reden de zorg op. Door deze beweging is het gemiddeld aantal uren zorg in het arrangement niet meer realistisch.

4.4. Tarieven

Voor de Wlz is een forse tariefkorting aangekondigd. Gelet op het feit dat uiteindelijk veel meer cliënten binnen de Wlz zijn gebleven dan oorspronkelijk de bedoeling was, is het de vraag hoe dit gefinancierd gaat worden. Een logische keus zou zijn een nadere verevening tussen gemeenten en zorgkantoren. Het risico is dat de zorgaanbieders in de Wlz opdraaien voor de overproductie als gevolg van het feit dat cliënten hebben gekozen voor een overgang van Wmo naar Wlz.

Hoofdstuk 5 Bestuur en toezicht

5.1 Normen voor goed bestuur

Middin volgt de Zorgbrede Governancecode op en leeft deze na. De code is ook van toepassing op de 100% dochter van Middin, PGB Zorg B.V.

5.2 Raad van bestuur

Taakverdeling en nevenfuncties

Binnen het collegiale bestuur is een onderlinge taakverdeling gemaakt die is vastgesteld door de raad van toezicht. Beide bestuurders onderhouden interne en externe contacten die voortvloeien uit de specifieke gebieden in hun takenpakket. Er is een goede basis voor overleg met veel betrokkenheid van de ondernemingsraad en de centrale cliëntenraad. De raad van bestuur heeft veel aandacht besteed aan de externe beleidsbeïnvloeding bijvoorbeeld door intensieve contacten met gemeenten, het verkennen van samenwerkingsopties met andere organisaties, deelname aan adviesraden van de VGN en zorgkantoor.

De nevenfuncties van beide bestuurders zijn grotendeels op deze aandachtgebieden gebaseerd. Naar de mening van de raad van toezicht is er geen belangenverstremgeling opgetreden van de raad van bestuur met de organisatie. De leden van de raad van bestuur dragen eventueel gegenereerde vergoedingen uit nevenfuncties af aan de organisatie.

Verantwoording

De raad van bestuur heeft in mei 2015 het Jaarverslag 2014 inclusief de Jaarrekening 2014 vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft beide documenten goedgekeurd.

Bezoldiging raad van bestuur en openbaarmaking

De bezoldiging van de raad van bestuur is een vast bedrag per jaar, dat wordt vastgesteld door de raad van toezicht. De hoogte van de bezoldiging in 2015 past binnen de norm van de Wet Normering Topinkomens (WNT). Middin heeft geen afzonderlijke regeling voor een bonus, opties of een eindejaarsuitkering voor de bestuurders.

5.3 Verslag raad van toezicht

Invulling rol en bevoegdheden raad van toezicht

De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de raad van bestuur en de algemene gang van zaken binnen de stichting Middin. De raad van toezicht let daarbij zorgvuldig op het in balans houden van haar rollen als klankbord, werkgever en toezichthouder. Ook wordt de balans van een werkbare afstand en gewenste nabijheid tussen raad van toezicht en raad van bestuur zorgvuldig afgewogen. Bij de vervulling van zijn taak richt de raad van toezicht zich op het belang van de stichting en weegt daarbij de belangen van de bij de stichting behorende belanghebbenden af. De raad van toezicht betreft waar passend ook de maatschappelijk relevante aspecten van besturen, toezichthouden, zorg bieden en bedrijfsvoering. De rol en bevoegdheden vloeien voort uit de statuten en het reglement raad van toezicht. Daarin staan de regels rond bevoegdheden en wijze van vergaderen. Beide staan geplaatst op de website van Middin.

Accenten toezicht in 2015

Het toezicht van de raad van toezicht richt zich onder andere op de strategie en realisatie van de doelen van de organisatie, de kwaliteit van de dienstverlening, de relatie met belanghebbenden, de risico's die zijn verbonden aan de bedrijfsactiviteiten, de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen en de financiële resultaten.

Het accent van Middin lag in 2015 vooral op klantgericht organiseren, door middel van de beweging Meer Waarde. Dit impliceert dat medewerkers zich bewust zijn van de waarde die zij toevoegen aan het leven van de cliënt, door stil te staan bij en te reflecteren op de vraag van de cliënt, samen het antwoord te vinden en dat vervolgens goed te organiseren.

Deze beweging past bij de maatschappelijke ontwikkeling, waarbij de overheid meer verantwoordelijkheid voor zorg en welzijn bij de burger teruglegt en decentrale overheden verantwoordelijk maakt voor het organiseren van de zorg. De decentralisatie van de overheid leidt tot nieuwe vragen waarop steeds weer antwoorden gevonden moeten worden. Dat betekent dat er een groot beroep op creativiteit en ondernemend gedrag wordt gedaan van zowel organisaties in de zorg als teams en individuele medewerkers.

Als raad van toezicht ondersteunen wij deze beweging in de organisatie van Middin. Het sluit naadloos aan op wat overheid met de transitie in de zorg wil bereiken.

De raad van toezicht staat er achter dat de regie in toenemende mate komt te liggen bij de cliënt en de mensen rond de cliënt en dat de professionele zorgorganisatie daar dienstbaar aan is. Dit betekent een verdergaand proces om bevoegdheden laag in de organisatie te leggen, bij teams en medewerkers, om cliënt te ondersteunen. Daar wordt kwaliteit steeds weer vormgegeven.

Deze ontwikkeling heeft ook betekenis voor de invulling van de governance, in de rol van raad van toezicht en wijze waarop de raad toezicht wil houden op kwaliteit. De raad van toezicht acht eigen reflectie op de nieuwe rol van belang, zeker nu de overheid een grotere verantwoordelijkheid bij toezichthouders legt maar daarbij vooral aan lijkt te sturen op risicomijding.

Om die reden heeft de raad van toezicht in dialoog met prof. Dr. P.L. (Pauline) Meurs in het kader van toezicht in tijden van transitie nagedacht over de taak en functie van de raad van toezicht binnen Middin. Voor de raad is sprake van een herkenbare ontwikkelingsrichting door verschuiving van het accent in de rol als toezichthouder van resultaatgericht naar meer waardegericht toezicht. Ook van de raad van toezicht vraagt dit een onderzoekende, reflectieve houding, met aandacht voor niet alleen de harde kant maar ook de zachte kant van toezicht. De raad van toezicht hecht in dit verband onder andere aan de locatiebezoeken, de ontmoeting met leden van de centrale cliëntenraad en de ondernemingsraad, het bijwonen van de overlegvergadering met de medezeggenschapsorganen en de jaarlijkse ontmoeting met de directeuren.

Ook de raad van toezicht is erop gericht waarde toe te voegen in de rol voor de raad van bestuur en de organisatie als geheel. Dit betekent dat de raad, nadrukkelijk in open cultuur waarin ruimte is voor ontmoeting én om van mening te verschillen, als sparring partner van de raad van bestuur kijkt naar de betekenis van ontwikkelingen en beleid voor de cliënt, zelfwerkzaamheid van medewerkers en innovatie.

Mede in dit licht is besloten tot de (hernieuwde) instelling van een commissie kwaliteit en veiligheid en de werving van nieuw lid van de raad van toezicht met kennis en ervaring op dat gebied.

Ontmoeting in de organisatie

De raad van toezicht heeft in 2015 kennisgemaakt met de nieuwe regiodirecteuren. Zoals gebruikelijk heeft de raad locatiebezoeken afgelegd, bij de Willem Beukelszoonstraat in Vlaardingen en Binnenklingen te Den Haag. Daarbij heeft een ontmoeting plaatsgevonden met cliënten en medewerkers. Daarnaast heeft een delegatie van de raad twee keer een overlegvergadering bijgewoond van de centrale cliëntenraad en de ondernemingsraad. Een delegatie van deze medezeggenschapsorganen hebben ook een dialoog gevoerd met de hele raad van toezicht.

Ontwikkeling financiële resultaten

De raad van toezicht is tevreden met het positieve resultaat van Middin. De raad van toezicht heeft in het overleg met de accountant kennisgenomen van de rapportage en de aanbevelingen van de accountant.

Interne beheersing en controle

De auditcommissie bespreekt met de raad van bestuur en de concerncontroller de financiële ontwikkelingen en de kwaliteit van de interne beheersing- en controlesystemen.

De raad van toezicht heeft geadviseerd te investeren in capaciteit om te voldoen aan de administratieve eisen van de gemeenten. De raad van toezicht is tevreden over de wijze waarop de raad van bestuur de interne beheersing en controlesystemen heeft ingericht.

Formele beslissingsbevoegdheden

Naast het toezicht op organisatieprocessen komen tijdens de vergaderingen van de raad van toezicht ook formele beslissingsbevoegdheden aan de orde. In 2015 ging het daarbij onder andere om:

- beoordeling kwartaalrapportages raad van bestuur;
- benoeming nieuw lid raad van toezicht per 1 juli 2015;
- goedkeuring jaarverslag en jaarrekening 2014;
- vaststelling statutenwijziging;
- vaststelling herzien reglement raad van toezicht;
- vaststelling herzien reglement raad van bestuur;
- goedkeuring hypothecaire lening;
- goedkeuring nevenfuncties leden raad van bestuur;
- goedkeuring begroting 2016, onder voorbehoud adviezen medezeggenschapsorganen.

Klankbord

De raad van toezicht heeft ook een rol als klankbord. In die rol heeft de raad met de raad van bestuur onder meer over de volgende onderwerpen gesproken:

- de ontwikkeling van het kwaliteitsbeleid in relatie tot het landelijke kwaliteitskader;
- de beweging Meer Waarde;
- de vermindering van het aantal leidinggevenden in het primaire proces;
- de resultaten PGB Zorg BV en Levin v.o.f.;
- risicomanagement.

Het is een goed gebruik dat de raad van bestuur zwaardere incidenten ter kennis brengt van de raad van toezicht. De commissies binnen de raad van toezicht (veelal de commissie kwaliteit en

veiligheid en/of de auditcommissie) nemen kennis van de plannen van aanpak, eventuele rapportages van externe instanties en zien toe op de voortgang. Ze fungeren hierbij als klankbord voor de raad van bestuur. Via de verslagen van de commissies blijft de raad van toezicht als geheel geïnformeerd. In 2015 is in dit kader één incident onder de aandacht gebracht van de raad van toezicht.

Werkgeversrol

Jaarlijks voert de remuneratiecommissie een functioneringsgesprek met de leden van de raad van bestuur, zowel afzonderlijk als gezamenlijk. Er is vertrouwen in de raad van bestuur.

Samenstelling raad van toezicht

De samenstelling van de raad van toezicht is in 2015 gewijzigd. Per 1 juli 2015 is de heer M.G. Boekholdt benoemd tot lid van de raad van toezicht, als opvolger van de heer Th. Halma. Mevrouw A. de Groot is de heer Halma opgevolgd in de huisvestingscommissie.

Per 1 september is mevrouw M. ter Avest herbenoemd voor de 2^e termijn, met instemming van de centrale cliëntenraad, aangezien zij op bindende voordracht van de centrale cliëntenraad benoemd is. De functie van voorzitter is wegens persoonlijke omstandigheden van de heer Van der Kruis tot 1 juli 2015 waargenomen door de heer M. de Booij, vice-voorzitter. De heer W. den Hartog is in dit kader tijdelijk toetgetreden tot de remuneratiecommissie.

Commissies

De raad van toezicht heeft vier vaste commissies die over de uitkomsten van hun werkzaamheden rapporteren aan de raad van toezicht:

- een remuneratiecommissie, bestaande uit de heer J. van der Kruis, voorzitter, en de heer M. de Booij, vice-voorzitter;
- een auditcommissie, bestaande uit de heren P. Bronger, voorzitter, en W. den Hartog. Deze commissie bespreekt meerdere keren per jaar de financiële gang van zaken met de raad van bestuur. Daar is ook de concerncontroller bij aanwezig;
- een commissie kwaliteit en veiligheid, bestaande uit mevrouw M. ter Avest, voorzitter, en de heer M.G. Boekholdt;
- een huisvestingscommissie, bestaande uit de heer M.A. de Booij, voorzitter, en mevrouw A. de Groot. Deze commissie heeft tot taak de raad van toezicht te adviseren over het toezicht op het huisvestingsbeleid en over goedkeuringsbesluiten op het gebied van huisvesting.

Evaluatie functioneren en samenspel met de raad van bestuur

De raad heeft in november 2015 het eigen functioneren en het samenspel met de raad van bestuur geëvalueerd. De evaluatie vond deels buiten aanwezigheid van de raad van bestuur plaats. Naar aanleiding van de evaluatie is in het licht van het aftreden van twee leden in 2016 besloten tot het terugbrengen van het aantal leden van de raad van toezicht tot zes personen.

Vergoedingsregeling

Lange tijd was onduidelijk wat de normbedragen voor bestuurders respectievelijk voorzitter en leden van de raad van toezicht volgens de WNT in 2015 waren en welke inschalingstabel op Middin van toepassing is. Eind 2015 heeft de raad van toezicht besloten met terugwerkende kracht tot 1 januari 2015, uitgaande van klasse 4, zijnde € 165.000, en niet de klasse 5 waar Middin in de toekomst mogelijk onder valt, de vergoeding voor de voorzitter te stellen op 12,5% en voor leden op 7,5% en voor leden die tevens in een commissie zitten op 9%.

Er worden geen bonussen gegeven en geen extra afspraken gemaakt. Middin betaalt als gevolg van fiscale overheidsmaatregelen vanaf 1 januari 2013 BTW over de uitgekeerde vergoeding.

Belangenverstremgeling

De raad van toezicht heeft geen belangenverstremgeling geconstateerd met de nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht en ook qua omvang geen strijdigheid geconstateerd met de Wet bestuur en toezicht. Voor een overzicht van de nevenfuncties wordt verwezen naar bijlage 1.

Bijlage 1 Samenstelling raad van toezicht per 31 december 2015

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties	Datum benoeming	Aftredend per
Dhr Mr. J. van der Kruis (66 jaar) Functie: - voorzitter RvT - lid remuneratie-commissie	Zelfstandig adviseur	- lid RvT Wel.kom: welzijnsorganisatie Venlo/-Roermond - lid RvT stichting De Archipel ouderzorgorganisatie Eindhoven - voorzitter bestuur St. Wigwam Vallei Maastricht - voorzitter bestuur St. Adviescentrum voor zorghuisvesting (ACvZ) - voorzitter bestuur St. Bisschop Bekkers (SBB)	1 april 2012	1 april 2016
Dhr. M.A. de Booi (58 jaar) Functie: - vice-voorzitter RvT - lid remuneratie-commissie - lid huisvestings-commissie	Directeur-bestuurder Woningstichting De Leeuw van Putten te Spijkenisse	- Moderator bij Avicenna, Academie voor leiderschap	1 juli 2012 (2 ^e termijn)	1 juli 2016
Mw. M. ter Avest (51 jaar) - op voordracht CCR benoemd Functie: - lid RvT - voorzitter commissie kwaliteit en veiligheid	Algemeen directeur Landelijk platform GGz	- Vice-voorzitter bestuur Stichting Samen Sterk tegen Stigma - Bestuurslid landelijke vereniging FACT Nederland	1 september 2015 (2 ^e termijn)	1 september 2019
Dhr. drs. P.P.A. Bronger RBA (43 jaar) Functie: - lid RvT - voorzitter auditcommissie	Directeur Beleggingen Conservatrix Groep		1 juli 2012 (2 ^e termijn)	1 juli 2016
Dhr. Prof.dr. M.G. Boekholdt (71 jaar) Functie - lid RvT - lid commissie kwaliteit en veiligheid	Zelfstandig adviseur	- Voorzitter Raad van Toezicht Centrum voor Consultatie en Expertise Utrecht - Lid Programmacie. Nationaal Programma Ouderenzorg, ZonMw	1 juli 2015	1 juli 2019

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfuncties	Datum benoeming	Aftredend per
		<ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter Stuurgroep Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg - Voorzitter Auditcommissie Topcare Verpleeghuizen - Lid Raad van Toezicht Stichting Dementie Verhalenbank - Bestuurslid St. Ideon, kennispartner dementie 		
Dhr. drs.W.R. den Hartog (65 jaar) Functie - lid RvT - lid auditcommissie	Zelfstandig adviseur in de gezondheidszorg	<ul style="list-style-type: none"> - Lid RvT Elkerliek ziekenhuis Helmond - Lid RvT stichting Cordaan Amsterdam - Lid RvT ZZGzorggroep Groesbeek/Nijmegen - Lid Raad van Commissarissen Breast Care Nederland / Alexander Monro ziekenhuis, Bilthoven 	1 april 2012	1 april 2016
Mevr. mr. A.E. de Groot (54 jaar) Functie - lid RvT - lid huisvestingscommissie	Management consultant	<ul style="list-style-type: none"> - Voorzitter Raad van Commissarissen Danone Baby and Medical Nutrition Nederland, Amsterdam - Voorzitter Raad van Toezicht Bevolkingsonderzoek Zuid-West, Rotterdam - Lid Raad van Commissarissen Vestia Groep, Rotterdam - Vice-voorzitter Raad van Toezicht Woonzorg Unie Veluwe, Elburg (tot 30 september 2015) 	1 juli 2014	1 juli 2018

Jaarstukken 2015

Stichting Middin

INHOUDSOPGAVE

Pagina

6.1 Jaarrekening 2015

6.1.1	Balans per 31 december 2015	22
6.1.2	Resultatenrekening over 2015	23
6.1.3	Kasstroomoverzicht over 2015	24
6.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	25
6.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2015	30
6.1.6	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	38
6.1.8	Specificatie ultimo boekjaar onderhanden projecten en gereedgekomen projecten	39
6.1.9	Overzicht langlopende schulden ultimo 2015	40
6.1.10	Toelichting op de resultatenrekening over 2015	41

6.2 Overige gegevens

6.2.1	Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	50
6.2.2	Statutaire regeling resultaatbestemming	50
6.2.3	Resultaatbestemming	50
6.2.4	Gebeurtenissen na balansdatum	50
6.2.5	Nevenvestigingen	50
6.2.6	Controleverklaring	50

6.1 Jaarrekening

6.1 JAARREKENING

6.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2015
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	67.648.404	70.569.215
Financiële vaste activa	2	1	1
Totaal vaste activa		<u>67.648.405</u>	<u>70.569.216</u>
Vlottende activa			
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	3	1.328.046	133.972
Overige vorderingen	4	7.519.402	6.411.379
Liquide middelen	5	36.819.395	33.504.527
Totaal vlottende activa		<u>45.666.843</u>	<u>40.049.878</u>
Totaal activa		<u><u>113.315.248</u></u>	<u><u>110.619.094</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	6	37.561	37.561
Bestemmingsfonds		36.588.963	32.940.012
Algemene reserve		<u>520.158</u>	<u>520.158</u>
Totaal eigen vermogen		<u>37.146.682</u>	<u>33.497.731</u>
Vorzieningen	7	21.015.077	22.297.083
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	8	29.018.726	26.249.695
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van bekostiging	3	427.050	469.854
Overige kortlopende schulden	9	25.707.713	28.104.731
Totaal passiva		<u><u>113.315.248</u></u>	<u><u>110.619.094</u></u>

6.1.2 RESULTATENREKENING 2015

	Ref.	2015 €	2014 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	11	157.223.090	166.603.891
Subsidies (excl. Wmo en Jeugdzorg)	12	2.908.470	1.949.841
Overige bedrijfsopbrengsten	13	3.009.072	5.200.353
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>163.140.632</u>	<u>173.754.086</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	14	103.791.440	109.638.462
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	15	5.814.966	5.625.051
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	16	760.885	0
Overige bedrijfskosten	17	48.379.795	56.204.838
Som der bedrijfslasten		<u>158.747.085</u>	<u>171.468.351</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		4.393.547	2.285.735
Financiële baten en lasten	18	-744.596	-628.503
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>3.648.951</u></u>	<u><u>1.657.231</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2015</u> €	<u>2014</u> €
Toevoeging			
Reserve aanvaardbare kosten		3.631.321	1.639.601
Afschrijvingsfonds Kas Dorrepaal		17.630	17.630
		<u><u>3.648.951</u></u>	<u><u>1.657.231</u></u>

6.1.3 KASSTROOMOVERZICHT

	Ref.	2015		2014	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			4.393.547		2.285.735
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen		6.432.558		5.684.855	
- mutaties voorzieningen		<u>-1.282.006</u>		<u>3.518.235</u>	
			5.150.552		9.203.090
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden		0		0	
- vorderingen		-1.108.023		-1.477.852	
- vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging		-1.236.879		494.836	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)		<u>-2.918.019</u>		<u>1.599.363</u>	
			-5.262.920		616.347
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>4.281.179</u>		<u>12.105.172</u>
Ontvangen interest		107.518		194.477	
Betaalde interest		-906.059		-785.480	
Buitengewoon resultaat		<u>53.945</u>		<u>-37.500</u>	
			<u>-744.596</u>		<u>-628.503</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			3.536.583		11.476.669
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen materiële vaste activa		-5.507.169		-23.357.216	
Desinvesteringen materiële vaste activa		1.995.422		7.387.853	
Investeringen immateriële vaste activa		0		0	
Desinvesteringen immateriële vaste activa		0		0	
Investeringen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden		0		0	
Nieuw opgenomen leningen		4.600.000		7.000.000	
Aflossing leningen		0		0	
Overige investeringen in financiële vaste activa		<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			1.088.253		-8.969.363
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen		0		0	
Aflossing langlopende schulden		<u>-1.309.968</u>		<u>-4.156.605</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-1.309.968		-4.156.605
Mutatie geldmiddelen			<u>3.314.868</u>		<u>-1.649.299</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari			33.504.527		35.153.827
Stand geldmiddelen per 31 december			<u>36.819.395</u>		<u>33.504.527</u>
Mutatie geldmiddelen			3.314.868		-1.649.300

Toelichting:

Investeringen hebben hoofdzakelijk betrekking op huisvestingslocaties. De nieuw opgenomen leningen dienen ter financiering van deze investeringen. Desinvesteringen hebben hoofdzakelijk betrekking op verkochte panden. Hierop betrekking hebbende langlopende schulden zijn afgelost.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Zorginstelling Middin is statutair (en feitelijk) gevestigd te Rijswijk, op het adres Prinses Beatrixlaan 16. De belangrijkste activiteit is het bieden van ondersteuning en zorg op woonlocaties, aan huis en in activiteitencentra. Zorginstelling Middin behoort tot het Middin-concern. Aan het hoofd van deze groep staat Middin te Den Haag.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling Verslaggeving WTZi en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Stelselwijziging

De presentatie van de opbrengsten in de resultatenrekening met inbegrip van de vergelijkende cijfers is aangepast aan de gewijzigde bekostiging van onze de instelling. Dit wijkt af van het voorgeschreven model van Richtlijn 655 Gezondheidszorg (versie 2015), maar is in overeenstemming met Ontwerp Richtlijn 655 Gezondheidszorg (versie 2016). Naar onze mening geeft de nieuwe presentatie beter inzicht in de herkomst en aard van de opbrengsten.

Vergelijkende cijfers 2015

De vergelijkende cijfers 2015 zijn conform de jaarrekening 2014 van Middin.

Consolidatie

Op grond van artikel 407, lid 1, sub a en b, BW 2 is de volgende vennootschap buiten de consolidatie gebleven:

- PGB Zorg B.V.

De onder de financiële vaste activa gewaardeerde deelneming in de groepsmaatschappij PGB Zorg B.V. is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Er heeft geen consolidatie plaats gevonden in verband met de beperkte omvang van het bedrijf, mede in relatie tot het totale Middin-concern.

Als gevolg van de geleden verliezen in voorgaande jaren is de deelneming van € 18.000,- teruggebracht tot € 1,-.

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in de paragraaf consolidatie, evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij.

De stichting heeft de volgende verbonden stichtingen en vennootschappen die niet in de consolidatie betrokken zijn.

- PGB Zorg B.V.;
- Stichting Vrienden van Middin;
- Stichting De Zaak.

PGB Zorg B.V. te Den Haag is opgericht op 10 december 2010 en heeft als kernactiviteit het (doen) exploiteren van een bedrijf dat zich richt op de semi-particuliere zorgmarkt. Doelgroep van dit bedrijf zijn personen die met een persoonsgebonden budget alsmede uit eigen middelen zorg willen inkopen.

Als enige houdsteractiviteit heeft PGB Zorg B.V. 75% zeggenschap verworven bij de oprichting van Levin V.O.F. op 31 december 2010. Levin V.O.F. heeft als kernactiviteit het (doen) exploiteren van een bedrijf dat zich richt op de semi-particuliere zorgmarkt, met als doelgroep personen die met een persoonsgebonden budget alsmede uit eigen middelen zorg willen inkopen.

De jaarrekening 2015 van PGB Zorg B.V. is door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgesteld per 19 mei 2016.

Het Eigen Vermogen per 31 december 2015 bedraagt volgens de definitieve jaarrekening € 154.603 negatief en het resultaat over 2015 bedraagt volgens de definitieve jaarrekening € 53.945 positief.

De stichting Vrienden van Middin te Den Haag heeft ten doel het collectief bevorderen van de ondersteuning aan en de acceptatie en integratie in de maatschappelijke omgeving van cliënten van Stichting Middin en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt, of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimte zin de woords. Het bestuur van de Stichting Vrienden van Middin is onafhankelijk van Stichting Middin en bepaalt zelf welke activiteiten zij ondersteunt.

Uiteraard in nauw overleg met de medewerkers van de Stichting Middin.

Conform de concept jaarrekening van Stichting Vrienden van Middin bedraagt het eigen vermogen per 31 december 2015 € 254.199 positief en het resultaat over € 35.437 positief.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Stichting De zaak te Rijswijk heeft ten doel het aanbieden van activiteiten met een arbeidsmatig karakter aan mensen met een handicap die moeilijker in de maatschappij bezigheden vinden, teneinde hen de mogelijkheid te bieden zich verder te ontplooiën.

Deze stichting is gezamenlijk door Steinmetz/ de Compaan en stichting paus Johannes XXIII in 2006 opgericht.

Als gevolg van de fusie is een afzonderlijke rechtspersoon voor de uitvoering van de doelstelling niet meer benodigd en daarom zullen de activiteiten in de loop van 2016 worden overgedragen.

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt de waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Toelichtingen op posten in de balans en de resultatenrekening zijn in de jaarrekening genummerd.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassingen van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs-of vervaardigingsprijs dan wel actuele waarde onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur van het vast actief.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als éénmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze ontvangen bijdragen aan derden in mindering gebracht op de vaste activa

Transitiefase bekostiging materiële vaste activa

Sinds 2012 is er sprake van een transitiefase voor de bekostiging van de materiële vaste activa die tot op heden in aanmerking komen voor integrale nacalculatie. Geleidelijk wordt toegevoegd naar een hoger risicoprofiel omdat niet meer de gemaakte kosten worden vergoed, maar een vaste vergoeding wordt verleend die afhankelijk is van de bezetting. Door het verhoogde risico gaat de jaarrekening van een zorginstelling meer aansluiten bij de waardering van het onroerend goed zoals dat in het bedrijfsleven gebruikelijk is.

Taxatie marktwaarde onroerend goed

Ter voorbereiding op deze overgang heeft Middin in 2015 alle eigendomspanden onder andere op de actuele marktwaarde laten taxeren. De Stichting bezit veel onroerend goed dat als woning of appartement kan worden aangemerkt. Qua eigendomspanden kent de Stichting slechts enkele objecten die als een instellingsobject (specifiek zorgvastgoed) kunnen worden aangemerkt. De getaxeerde marktwaarde van de eigendomspanden liet een substantiële overwaarde zien ten opzichte van de huidige boekwaarde.

Huurpanden

Naast eigendomspanden huurt de Stichting woonruimte voor cliënten. Waar sprake is van langdurige huurcontracten en de huurkosten de toekomstige vergoedingen overtreffen is een voorziening getroffen van de contant gemaakte hogere verplichting tot het einde huurcontract.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Beleid inzake impairment

Middin hanteert de volgende berekeningsmethode voor het vaststellen of er sprake is van een impairment risico.

- De normatieve huisvestingscomponent bestaat uit een deel voor wonen, een deel voor dagbesteding voor behandeling. Tussen deze delen wordt geen substitutie toegepast. Als meerdere functies in één gebouw samenkomen vormen de componenten uit meerdere functies tezamen de opbrengst voor het gehele gebouw. Naast de NHC kunnen ook kapitaallastenvergoedingen worden verkregen uit andere inkomensstromen.
- De huisvestingscomponent moet voldoende zijn voor de dekking van de kapitaallasten. Er wordt geen substitutie toegepast tussen de vergoeding voor loon-en materiële kosten en de vergoeding van de kapitaallasten.
- In de tarieven is een vergoeding opgenomen voor kapitaallasten van overheadafdelingen. De NZA hanteert 7%. Van de vergoeding is 93% voor de functie zelf. Intern wordt deze norm ook gehanteerd.

Gevolgen uitgevoerde impairmenttest

Er heeft een afwaardering plaats gevonden voor de panden waarover Middin een risico loopt.

Voor een aantal leegstandspanden waar geen opbrengst meer op wordt gerealiseerd en waarvan de boekwaarde hoger is dan de verwachte opbrengst is wel een risico en voor deze panden is een impairment noodzakelijk.

Deze panden zijn Vrouwenhuiswaard en De Vleugel waarvoor geldt dat de verwacht verkoopopbrengst totaal € 562 k lager zal zijn dan de boekwaarde ultimo 2015.

De Vleugel is een heel moeilijk verkoopbaar pand en derhalve gewaardeerd met een verkoopopbrengst nihil. In eerste instantie was de intentie dat de gemeente het pand wilde gaan kopen wat niet het geval is. Gemeente wil graag dat Middin hier een zorgaanbod in realiseert wat niet past in de plannen van Middin. Ook de capaciteit zorgkantoor en productie afspraken zijn niet toereikend.

Er is geen wachtlijst en er komen geen afspraken waardoor het voor Middin een pand wordt zonder waarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde tenzij nadrukkelijk anders toegelicht.

Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde. Afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Voorraden

Gezien de omvang en het doel van het aanhouden van voorraden zijn deze niet in de balans gewaardeerd.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen voor de nominale waarde. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Liquide Middelen

Liquide middelen bestaan uit kassen, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden.

De liquide middelen waarvan de opeisbaarheid in specifieke omstandigheden alsmede in belangrijke mate afhankelijk zijn van de te realiseren opbrengsten door derden worden separaat toegelicht. Rekening-courant schulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde of de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Schattingswijziging

Als gevolg van aanpassingen in de rentestructuur is de disconteringsvoet – welke gebaseerd is op de gemiddelde rentevoet langlopend vreemd vermogen ultimo boekjaar – verlaagd van 3,91% in 2014 naar 2,6% in 2015.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. Op basis van een lange termijn onderhoudsplan wordt een begroting opgesteld voor de kosten. Jaarlijks worden de gerealiseerde meer-of minderkosten onttrokken respectievelijk gedoteerd aan de voorziening.

Voorziening persoonlijke levensfase

Werknemers kunnen kiezen om, in beginsel naar eigen inzicht en wensen, jaarlijks een gedeelte of het volledige PBL-verlof op te nemen dan wel dit op te sparen voor toekomstige opnames PBL. Niet opgenomen PBL-verlof kan tevens jaarlijks dan wel na de maximale 5-jaars spaarperiode gedeeltelijk of volledig worden uitbetaald. Jaarlijks worden de opgebouwde uren gedoteerd aan en de opgenomen uren onttrokken van de voorziening.

Voorziening jubilea

Deze voorziening is berekend op basis van de contante waarde (rekenrente 2,6%) van de verplichtingen, waarbij rekening is gehouden met blijf kansen van personeelsleden. Het in de voorziening opgenomen bedrag totaal is gebaseerd op de verwachte jaarlast voor de komende 25 jaar.

Voorziening derving kapitaalslasten NHC

De Stichting huurt woningen voor cliënten. De contracten variëren van normale huurwoningen waarbij de contracten kort opzegbaar zijn tot contracten voor panden waarin veel aanpassingen zijn gedaan om deze voor de cliënten geschikt te maken en waarvoor langlopende verplichtingen zijn aangegaan. Een deel van de laatstgenoemde contracten kent een huurverplichting welke aanzienlijk hoger is dan de nu bekende normatieve huisvestingscomponent. Voor deze verplichtingen is door de Stichting een voorziening getroffen voor het verwachte toekomstig verlies. Deze voorziening is berekend door de verwachte NHC te verminderen met een aandeel voor overhead, dagbesteding en behandeling. De resterende vergoeding is aangemerkt als de vergoeding voor wonen. Het verschil tussen de toekomstig verwachte opbrengsten berekend over de komende 7 jaar is opgenomen onder 'voorziening derving kapitaalslasten NHC'.

Voorziening kosten Organisatie ontwikkeling

De voorziening Organisatie ontwikkeling 2015 is gevormd ter dekking van de kosten als gevolg van de in gang gezette reorganisatie om Middin toekomstbestendig te maken en te houden.

De getroffen voorziening is gevormd behoeve van de uitstroom van zorgmanagers, personeel wegens herinrichting ondersteunende diensten, effecten personeel in het kader van project "Steeds Beter" en de wettelijk te betalen transitievergoedingen.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar. De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van de historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn en de baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten (waaronder budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Pensioenen

Stichting Middin heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Stichting Middin. De verplichting, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Middin betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In december 2015 bedroeg de dekkingsgraad 97%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 127%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Stichting Middin heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Middin heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Opbrengsten

De opbrengsten uit dienstverlening worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten. De voorwaarde is dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat. Dit is het geval wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Het bedrag kan op betrouwbare wijze worden bepaald
- Waarschijnlijke economische voordelen
- De mate waarin de dienstverlening op de balansdatum is verricht kan op betrouwbare wijze worden bepaald
- De gemaakte kosten die nog moeten worden gemaakt kunnen betrouwbaar worden bepaald.

Het nacalculatieformulier is nog niet definitief vastgesteld. Middin heeft een pro-forma budgetberekening gemaakt. Eventuele verschillen komen ten laste/ten gunste van volgende jaren.

Toelichting omzetverantwoording 2015 en uitgangspunten voor Wmo en Jeugdwet (Sociaal domein)

Bij het bepalen van de Wmo-omzet en of Jeugdwet-omzet heeft Stichting Middin de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gevolgd zoals onderstaand opgenomen. Met ingang van 2015 is als gevolg van de transitie een deel van de toenmalige AWBZ en ZVW zorg overgeheveld van de zorgkantoren respectievelijk de zorgverzekeraars naar de gemeenten ('decentralisatie').

Als gevolg van deze decentralisatie en andere factoren is er voor 2015 sprake van een bepaalde mate van omzetonzekerheden. Overeenkomstig de landelijke en gemeentelijke uitingen van de overheid heeft hierbij continuïteit van zorgverlening voorop gestaan. Dit heeft gevolgen die leiden tot inherente onzekerheden en schattingsrisico's in deze omzet van instellingen, die naar beste weten zijn geschat door de raad van bestuur van Stichting Middin en verwerkt in de jaarrekening, maar die tot nagekomen effecten kunnen leiden in volgend jaar. Hieraan ligt een aantal zaken ten grondslag, waaronder het feit dat per gemeente andere producten zijn afgesproken en separate voorwaarden gelden (tijdelijke aanwezigheid van een geldige beschikking, woonplaatsbeginsel, feitelijke zorglevering, zelfindicatie door medewerkers, e.d.).

Daarnaast is er gestreefd naar een finale afrekening resp. landelijke verantwoording van de zorg aan alle gemeenten waar de stichting een contracteringsrelatie mee heeft op basis van het landelijke IZA-protocol. Niet alle gemeenten hebben hiermee ingestemd. Dit kan ertoe leiden dat de verantwoorde omzet ter discussie kan worden gesteld.

De wijze waarop de individuele gemeenten overgaan tot afwikkeling en vaststelling is op dit moment nog niet bekend, echter de raad van bestuur heeft deze mogelijke effecten naar beste weten geschat en verwerkt in deze jaarrekening waar mogelijk en wijst op het resterende inherente risico terzake dat kan leiden tot nagekomen financiële effecten in 2016 of later.

6.1.4.4 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft Stichting Middin zich gehouden aan de Beleidsregels toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

6.1.4.5 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	45.108.542	43.612.658
Machines en installaties	6.709.206	3.115.794
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	9.934.841	9.738.170
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	5.884.455	14.087.018
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	11.360	15.575
	<u>67.648.404</u>	<u>70.569.215</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	70.569.215	60.284.707
Bij: investeringen	19.890.811	23.357.216
Af: afschrijvingen	-5.671.673	-5.684.855
Af: bijzondere waardeverminderingen	-760.885	0
Af: desinvesteringen	-1.995.422	-1.941.871
Af: Ingebruikname onderhanden projecten	-14.383.642	-5.445.982
	<u>67.648.404</u>	<u>70.569.215</u>

Toelichting:

In de toelichting 6.1.8 is een specificatie opgenomen voor de onderhanden en gereedgekomen projecten. De materiële vaste activa zijn per saldo gedaald met € 2,9 mln. De stijging van de boekwaarden wordt verklaard door de in gebruik genomen nieuw-en verbouw panden (Kijkduin en Boergoensestraat). Daar staat de afname van het onderhanden projecten tegenover. De desinvesteringen hebben betrekking op afboeking bij verkoop panden en afboeking van boekwaarde bij sloop.

2. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Overige deelnemingen	1	1
Totaal financiële vaste activa	<u>1</u>	<u>1</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>
	€
Boekwaarde per 1 januari	1
	<u>1</u>

Toelichting:

De deelneming betreft het oorspronkelijke oprichtingskapitaal van € 18.000,- van de PGB Zorg B.V. Als gevolg van de geleden verliezen heeft er een afwaardering plaats gevonden tot € 1,-

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen €	Resultaat €
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
¹ PGB Zorg B.V. te Rijswijk		18.000	100%	-255.603	53.945
Belangen samen met dochtermaatschappijen:					
² Levin V.O.F. te Rijswijk		30.000	75%	43.474	72.228

Volledig aansprakelijk vennoot van VoF of CV:

Toelichting:¹ PGB Zorg B.V.

De onder de financiële vaste activa gewaardeerde deelneming in de groepsmaatschappij PGB Zorg B.V. is gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde. Er heeft geen consolidatie plaatsgevonden in verband met de beperkte omvang van het bedrijf, mede in relatie tot het Middin-concern.

Als gevolg van geleden verliezen is de deelneming van € 18.000,- teruggebracht tot € 1,-.

² Levin V.O.F.

De onder de belangen samen met dochtermaatschappijen opgenomen vennootschap Levin V.O.F. is opgericht op 31 december 2010, waarin de hoofdoprichter PGB Zorg B.V. een zeggenschap van 75% heeft verworven.

Overeenkomstig artikel 4, lid 1 van de oprichtingsakte van Levin V.O.F. bedraagt het totaal in te brengen kapitaal € 40.000,- waarvan € 30.000,- kapitaalbreng door PGB Zorg B.V. De kapitaalbreng door PGB Zorg B.V. heeft plaatsgevonden in 2011.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

3. Vorderingen en schulden uit hoofde van bekostiging

Vorderingen uit hoofde van bekostiging:	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
1. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	1.328.046	133.972
Totaal vorderingen uit hoofde van bekostiging	<u>1.328.046</u>	<u>133.972</u>
Schulden uit hoofde van bekostiging:	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
1. Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	427.050	469.854
Totaal schulden uit hoofde van bekostiging	<u>427.050</u>	<u>469.854</u>

Specificatie vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk financieringsoverschot

	t/m 2012	2013	2014	2015	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	-408.795	117.912	-44.999		-335.882
Financieringsverschil boekjaar				1.172.818	1.172.818
Correcties voorgaande jaren	0	0	4.264		4.264
Betalingen/ontvangsten	-18.255	-117.912	195.963		59.796
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>-18.255</u>	<u>-117.912</u>	<u>200.227</u>	1.172.818	1.236.879
Saldo per 31 december 2015	<u>-427.050</u>	<u>0</u>	<u>155.228</u>	1.172.818	900.997

Stadium van vaststelling (per erkenning):

Zorgkantoor 300-1425 Haaglanden	c	c	c	a
Zorgkantoor 300-375 Rotterdam	c	c	c	a
Zorgkantoor 300-379 Rotterdam	c	c	c	a
Zorgkantoor 300-377 DWO	c	c	c	a
Zorgkantoor 300-1426 DWO	c	c	c	a
Zorgkantoor 300-378 ZHE	c	c	c	a

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZa

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	1.328.046	133.972
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	427.050	469.854
	<u>900.997</u>	<u>-335.882</u>

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	2015	2014
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten	142.153.602	164.235.955
Af: ontvangen voorschotten	140.980.784	164.280.954
Totaal financieringsverschil	<u>1.172.818</u>	<u>-44.999</u>

Toelichting:

Het wettelijk budget 2015 is €22 mln lager in vergelijking met 2014. In verband met een stelselwijziging binnen de zorg is een deel van de WLZ overgegaan naar de WMO, Jeugdwet en Zorgverzekeringswet. De WMO en Jeugdwet, € 15,6 mln, wordt gefinancierd door de gemeenten en de openstaande vorderingen zijn verantwoord onder de overige vorderingen.

In het wettelijk budget was in 2014 een bedrag van € 4,9 mln opgenomen ten behoeve van Allergo.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

4. Overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	4.617.293	1.189.501
Vordering op PGB Zorg BV	74.048	35.963
Vorderingen op Stichting de Zaak	123.981	116.324
Vorderingen op Stichting Vrienden van Middin	0	124.826
Nog te ontvangen Forensische zorg	33.618	0
Vooruitbetaalde bedragen en huur	2.249.685	3.141.773
Nog te ontvangen bedragen	213.985	1.268.422
Overige vorderingen:		
- rente	52.897	184.340
- overige vorderingen	103.896	297.692
Overige overlopende activa:		
- Rekening Courant Levin V.O.F.	50.000	52.538
Totaal overige vorderingen	<u>7.519.402</u>	<u>6.411.379</u>

Toelichting:

De toename van de debiteuren wordt veroorzaakt door de stelselwijziging in de zorg. De WLZ financiering vindt plaats op basis van bevoorschotting.

De financiering door de gemeenten vindt veelal plaats op basis van declaraties. Per balansdatum zijn nog niet alle declaraties betaald door de gemeenten.

Van de vorderingen op debiteuren heeft €3,3 mln betrekking op debiteuren gemeenten WMO en Jeugd.

De voorziening debiteuren is in aftrek gebracht op de vordering en bedraagt €200.460,-. (2014 : €164.634,-)

5. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Bankrekeningen	36.698.835	33.373.655
Kassen	95.449	80.415
Kruisposten	25.111	50.457
Totaal liquide middelen	<u>36.819.395</u>	<u>33.504.527</u>

Toelichting:

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Stichting.

Verdere verduidelijking staat in 6.1.3 Kasstroomoverzicht.

Er zijn 16 bankgaranties afgegeven als zekerheid bij contracten voor een totaal bedrag van €422.761,-.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

6. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Kapitaal	37.561	37.561
Bestemmingsfonds	36.588.963	32.940.012
Algemene reserve	520.158	520.158
Totaal eigen vermogen	<u>37.146.682</u>	<u>33.497.731</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2015</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-15</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	37.561	0	0	37.561
Totaal kapitaal	<u>37.561</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>37.561</u>

Bestemmingsfonds

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2015</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-15</u>
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	30.021.041	3.631.321	2.858.735	36.511.097
Aanwending boekwinsten	2.445.441	0	-2.445.441	0
Verbetering bedrijfsvoering	413.294	0	-413.294	0
Afschrijvingsfonds Kas Dorrepaal	60.236	17.630	0	77.866
Totaal Bestemmingsfonds	<u>32.940.012</u>	<u>3.648.951</u>	<u>0</u>	<u>36.588.963</u>

Algemene reserve

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2015</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-15</u>
	€	€	€	€
Calamiteitenfonds	520.158	0	0	520.158
Totaal Algemene reserve	<u>520.158</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>520.158</u>

Toelichting:

Het calamiteitenfonds betreft ontvangen gelden van Stichting Vrienden van Middin die vrij te besteden zijn in geval van een calamiteit.
Het afschrijvingsfonds Kas Dorrepaal wordt gevormd ten behoeve van vervanging in de toekomst, conform de voorschriften van de fondsen die hebben bijgedragen aan de realisatie van de nieuwbouw in 2012.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

7. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:	Saldo per 1-jan-2015	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-15
	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	12.093.373	1.500.000	2.206.392	649.166	10.737.815
Voorziening persoonlijke levensfase budget (PBL)	4.982.469	978.272	288.182	0	5.672.559
Voorziening Jubilea	643.549	31.716	101.084	0	574.181
Voorziening derving kapitaallasten NHC	1.105.417	678.108	253.275	713.501	816.749
Voorziening kosten organisatieontwikkeling	3.107.384	1.889.013	2.298.093	809.291	1.889.013
Voorziening langdurig zieken	0	1.324.760	0	0	1.324.760
Voorziening langlopende huurverpl. leegst. loc.	96.531	0	0	96.531	0
Voorziening nadelig verschil kapitaalslasten	268.360	0	0	268.360	0
Totaal voorzieningen	22.297.083	6.401.869	5.147.026	2.536.849	21.015.077

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-15
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	5.726.275
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	15.288.802
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	3.420.737

Toelichting per categorie voorziening:**Voorziening groot onderhoud**

€ 2.206.392,- betreft de werkelijke onderhoudsuitgaven. Voor 2015 waren de onderhoudsuitgaven ten laste van de voorziening geraamd op € 1.790.704,-.

Voorziening persoonlijke levensfase budget (PBL)

In deze voorziening is het restant nog op te nemen verlofuren ad € 5.141.422,- opgenomen. Tevens is de contante waarde opgenomen van de toekenning aan medewerkers tussen hun 45ste en 49ste jaar welke op 55 jarige leeftijd eenmalig 200 uren verlof genieten totaal € 531.137,-.

Voorziening jubilea

Deze voorziening is berekend op basis van de contante waarde (rekenrente 2,6%) van de verplichtingen, waarbij rekening is gehouden met blijf kansen van personeelsleden. Het in de voorziening opgenomen bedrag is gebaseerd op de te verwachten jaarlast voor de komende 25 jaar.

Voorziening derving kapitaallasten NHC

De stichting huurt woningen voor cliënten. De contracten variëren van normale huurwoningen waarbij de contracten kort opzegbaar zijn tot contracten voor panden waarin veel aanpassingen zijn gedaan om deze voor cliënten geschikt te maken en waarvoor langlopende verplichtingen zijn aangegaan. Een deel van laatstgenoemde contracten kent een huurverplichting welke aanzienlijk hoger is dan de nu bekende normatieve huisvestingcomponent. Voor deze verplichting is door de Stichting een voorziening getroffen voor het verwachte toekomstig verlies. Deze voorziening is berekend door de verwachte NHC te verminderen met een aandeel voor overhead, dagbesteding en behandeling. De resterende vergoeding is aangemerkt als de vergoeding voor wonen. Het verschil tussen de toekomstige huurverplichtingen en de toekomstig verwachte opbrengsten berekend over de komende 7 jaar is opgenomen onder 'voorziening derving kapitaalslasten NHC'.

Voorziening kosten organisatieontwikkeling

De voorziening organisatie ontwikkeling is gevormd ter dekking van de kosten als gevolg van de in gang gezette reorganisatie om Middin toekomstbestendig te maken en te houden. De voorziening dekt de directe loonkosten van medewerkers welke in 2016 na de reorganisatie geen werkplek/functie hebben gevonden binnen Middin en waar geen loonwaarde tegenover staat. De voorziening wordt aangewend ten behoeve van de uitstroom van zorgmanagers, in het kader van de herinrichting van de ondersteunende diensten, de te verwachte transitievergoedingen en de uitstroom van medewerkers in het kader van het project 'Steeds Beter'.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is getroffen voor personeelsleden die op balansdatum geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten en de ziekte of arbeidsongeschiktheid zal naar verwachting gedurende het resterende dienstverband niet worden opgeheven.

Voorziening langlopende huurverplichting leegstaande locaties

Deze voorziening is vrij gevallen. Er staat nu een concrete verplichting onder de kortlopende schulden (Nederhof).

Voorziening nadelig verschil kapitaalslasten

De 2e etage van het gebouw Buitenklings was in gebruik als kantoorruimte. Omdat hier geen opbrengsten tegenover staan was het bedrag van de resterende afschrijvingen als voorziening opgenomen. Met de verhuizing van deze kantoren naar Rijswijk zijn deze ruimten weer beschikbaar voor zorgproductie in de nabije toekomst. In 2015 is gestart met aanvang van zorgexploitatie en daarmee is de grondslag van de betreffende voorziening komen te vervallen.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

8. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-15</u>	<u>31-dec-14</u>
	€	€
Schulden aan banken	29.018.726	26.249.695
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>29.018.726</u>	<u>26.249.695</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Stand per 1 januari	27.421.330	24.577.935
Bij: aanpassing vooruitbetaalde aflossingen 2009	0	0
Bij: nieuwe leningen	4.600.000	7.000.000
Stand per 31 december	<u>30.711.362</u>	<u>27.421.330</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	1.692.636	1.171.635
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>29.018.726</u>	<u>26.249.695</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	1.692.636	1.171.635
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	29.018.726	26.249.695
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	22.331.230	21.526.793

Toelichting:

Er is een borging van het Waarborgfonds op de lening van de Nederlandse Waterschapsbank groot € 16.600.000,-.
 Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.
 De aflossingsverplichtingen 2016 zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

9. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-15	31-dec-14
	€	€
Crediteuren	2.606.470	5.695.597
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	1.692.636	1.171.636
Belastingen en sociale premies	4.432.619	4.637.435
Schulden terzake pensioenen	1.430.969	1.558.768
Vakantiegeld	3.416.668	3.494.173
Vakantiedagen	2.431.585	2.786.933
Omzetbelasting	102.532	386.841
Overige schulden:		
- nog te betalen rente	169.773	177.626
- nog te betalen aan Banjaard	300.416	517.287
- nog te betalen aan Responz	242.814	69.107
- vooruitontvangen subsidies	156.057	73.599
Vooruitontvangen opbrengsten:		
- bijdrage derden investeringen inzake Kas Dorrepaal	274.734	292.364
- bijdrage derden investeringen	0	376.004
- overige vooruitontvangen opbrengsten	105.691	550.698
Overige overlopende passiva:		
- afkoop en terugbouwverplichtingen inzake af te stoten panden	0	1.038.600
- overige nog te betalen bedragen	7.971.343	4.849.344
- nog te ontvangen facturen	373.407	428.719
Totaal overige kortlopende schulden	<u>25.707.713</u>	<u>28.104.731</u>

Toelichting op de belangrijkste afwijkingen tov 2014:

Het lagere crediteurensaldo wordt verklaard doordat er in 2014 een aantal grote facturen van aannemers in het kader van nieuw- en verbouwprojecten in het saldo per balansdatum was opgenomen.

De aflossingsverplichting langlopende leningen is gestegen vanwege het aangaan van de nieuwe lening bij de Waterschapsbank.

De stijging van de overige nog te betalen bedragen wordt verklaard door een toename van kosten voor reorganisaties en een eenmalige cao uitkering.

In overige vooruitontvangen opbrengsten was in 2014 een bedrag van €0,4 miljoen verantwoord aan reeds ontvangen gelden inzake de Jeudwet.

In de overige nog te betalen bedragen staan de kosten (totaal €7,9 miljoen) opgenomen voor o.a. nog te betalen personele kosten (€2,9 miljoen) (w.o. vaststellingsovereenkomsten, transitievergoedingen, Cao verplichtingen, reorganisatiekosten).

Daarnaast zijn bedragen opgenomen voor nog te verwachten behandelkosten (€0,8 miljoen), nog te ontvangen facturen (€1,4 miljoen) en de gereserveerde kosten overproductie (€1,6 miljoen) en oude claim van Staedion (€0,6 miljoen).

10. Niet in de balans opgenomen regelingen**Huurverplichtingen:**

Inzake huurovereenkomsten en erfpacht zijn langlopende financiële verplichtingen aangegaan tot een jaarbedrag van €16.121.628,-.

De huurovereenkomsten zijn aangegaan voor looptijden variërend van 1 maand tot onbepaalde tijd.

Leaseverplichtingen:

Inzake leaseverplichtingen van auto's zijn verplichtingen aangegaan tot een jaarbedrag van €122.306,-.

Inzake leaseverplichtingen van kopieerapparaten zijn verplichtingen aangegaan tot een jaarbedrag van €556.672,-.

Bankgaranties:

Er zijn 16 bankgaranties afgegeven als zekerheid bij contracten voor een totaal bedrag van €422.761,-.

De kredietfaciliteit met de Rabobank bedraagt €2.500.000,-. Deze kredietfaciliteit is ingeperkt met een bedrag van €67.907,- in verband met afgegeven bankgaranties. Voor deze kredietfaciliteit zijn geen zekerheden gesteld. Op balansdatum is deze faciliteit niet benut.

De kredietfaciliteit met de ABN AMRO bedraagt €250.000,-.

Voorts is aan de ING een positieve/negatieve hypotheekverklaring verstrekt als zekerheid op het totale bezit.

ORT tijdens vakantie:

In het onderhandelingsakkoord inzake de CAO GHZ is opgenomen dat met ingang van 2016 ORT verschuldigd is over de vakantiedagen en vakantiegeld. Ten aanzien van de jaren voor 2016 is niets opgenomen in het onderhandelingsakkoord. Door enkele medewerkers is een beroep gedaan op de uitkomsten van het Haga-arrest. Middin -gesteund door de VGN - is van mening dat de uitkomsten van het Haga-arrest geen juridische basis vormen voor het claimen van ORT over vakantiedagen en uitbetaald vakantiegeld vóór 2016.

6.1.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen €	Machines en installaties €	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting €	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa €	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa €	Totaal €
Stand per 1 januari 2015						
- aanschafwaarde	73.484.507	9.068.647	19.874.619	14.087.018	21.072	116.535.863
- cumulatieve afschrijvingen	29.871.849	5.952.853	10.136.449	0	5.497	45.966.648
Boekwaarde per 1 januari 2015	<u>43.612.658</u>	<u>3.115.794</u>	<u>9.738.170</u>	<u>14.087.018</u>	<u>15.575</u>	<u>70.569.215</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	7.456.907	3.572.687	2.680.138	6.181.079	0	19.890.811
- herrubricering ingebruikname onderhanden projecten	0	0	0	14.383.642	0	14.383.642
- afschrijvingen	2.827.506	552.887	2.287.065	0	4.215	5.671.673
- bijzondere waardeverminderingen	760.885	0	0	0	0	760.885
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	1.811.221	991.317	2.610.766	0	0	5.413.304
.cumulatieve afschrijvingen	1.811.221	991.317	2.610.766	0	0	5.413.304
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	5.111.974	2.391.287	498.148	14.383.642	0	22.385.051
- herrubricering ingebruikname onderhanden projecten	0	0	0	14.383.642	0	14.383.642
cumulatieve afschrijvingen	2.739.342	2.964.899	301.746	0	0	6.005.987
per saldo	<u>2.372.632</u>	<u>-573.612</u>	<u>196.402</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.995.422</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>1.495.884</u>	<u>3.593.412</u>	<u>196.671</u>	<u>-8.202.563</u>	<u>-4.215</u>	<u>-2.920.811</u>
Stand per 31 december 2015						
- aanschafwaarde	74.018.219	9.258.730	19.445.843	5.884.455	21.072	108.628.319
- cumulatieve afschrijvingen	28.909.677	2.549.524	9.511.002	0	9.712	40.979.915
Boekwaarde per 31 december 2015	<u>45.108.542</u>	<u>6.709.206</u>	<u>9.934.841</u>	<u>5.884.455</u>	<u>11.360</u>	<u>67.648.404</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0%,2% en 2,5%	5,0%	5,0%	nvt	10% en 20%	

6.1.8.1 SPECIFICATIE ULTIMO BOEKJAAR ONDERHANDEN PROJECTEN

Projectgegevens		Investerings			Goedkeuringen		Jaar van oplevering Aangepaste goedkeuring		
Num-mer	Omschrijving	WTZI-type	t/m 2014	2015	t/m 2015 gereked	Her-rubricering		Nominaal bedrag WTZI onderhanden	Indexering WTZI
MA22201	Ursulaland	Nieuwbouw 30 jaar	248.446	529.095	-	-	777.541	-	-
31401	Kijkduin	Verbouwing 5%	7.531.338	1.043.555	6.823.355	1.751.538	-	-	-
MA31501	Meerzicht	Verbouwing 5%	-	12.300	-	-	12.300	-	-
32501	Zinderin Kunst Zorg	Verbouwing 5%	284.268	-	284.268	-	-	-	-
40301	Jlp en Janneke	Verbouwing 5%	53.424	-	53.424	-	-	-	-
41303	Sterrenkrooshof	Verbouwing 5%	674.729	155.776	830.505	-	-	-	-
61180	C. van Bruggenhove	Verbouwing 5%	95.841	-	92.621	3.220	-	-	-
62241	Boergoensstraat	Nieuwbouw 30 jaar	2.439.192	1.840.419	4.279.611	-	-	-	-
62351	Zuidlarenstraat	Verbouwing 5%	120.783	-	107.131	13.652	-	-	-
MA83014	De Lansingh	Nieuwbouw 30 jaar	2.615.433	1.979.148	-	-	4.594.581	-	-
82032	Hanrathstraat	Nieuwbouw 30 jaar	-	144.317	144.317	-	-	-	-
MA83030	Rozenhof	Verbouwing 5%	-	255.758	-	-	255.758	-	-
MA92020	Provenier	Nieuwbouw 30 jaar	23.564	215.504	-	-	239.068	-	-
	Diversen	Verbouwing 5%	-	5.207	-	-	5.207	-	-
Totaal			14.087.018	6.181.079	12.615.232	1.768.410	5.884.455	-	-

6.1.8.2 SPECIFICATIE IN HET BOEKJAAR GEREDEGEKOMEN PROJECTEN

Projectgegevens		Investerings			Toekomstige lasten				
Num-mer	Omschrijving	WTZI-type	Activapost	WTZI	WMG	Overige	Totaal	Afschrij-ving	Rentekosten
				€	€	€	€	€	€
31401	Kijkduin	Grootschalig	Automatisering	253.061	-	-	253.061	-	-
31401	Kijkduin	Grootschalig	Inventaris	821.731	-	-	821.731	-	-
31401	Kijkduin	Grootschalig	Verbouwingen	3.146.762	-	-	3.146.762	3.028.758	-
32501	Kijkduin	Grootschalig	Installaties	2.601.801	-	-	2.601.801	2.504.233	-
32501	Zinderin Kunst Zorg	Kleinschalig	Verbouwingen	-	284.268	-	284.268	-	-
40301	Jlp en Janneke	Kleinschalig	Verbouwingen	-	40.749	-	40.749	-	-
40301	Jlp en Janneke	Kleinschalig	Installaties	-	12.675	-	12.675	-	-
41303	Sterrenkrooshof	Grootschalig	Automatisering	-	18.346	-	18.346	-	-
41303	Sterrenkrooshof	Grootschalig	Inventaris	-	75.366	-	75.366	-	-
41303	Sterrenkrooshof	Grootschalig	Verbouwingen	688.401	0	-	688.401	665.454	-
41303	Sterrenkrooshof	Grootschalig	Terreinvoorziening	48.392	0	-	48.392	46.779	-
61180	C. van Bruggenhove	Kleinschalig	Verbouwingen	-	69.328	-	69.328	-	-
61180	C. van Bruggenhove	Kleinschalig	Installaties	-	23.293	-	23.293	-	-
62241	Boergoensstraat	Grootschalig	Gebouwen	2.875.671	-	-	2.875.671	2.843.719	-
62241	Boergoensstraat	Grootschalig	Terreinen/Ground	319.860	-	-	319.860	-	-
62241	Boergoensstraat	Grootschalig	Installaties	922.154	-	-	922.154	906.784	-
62241	Boergoensstraat	Grootschalig	Inventaris	161.926	-	-	161.926	-	-
62351	Zuidlarenstraat	Kleinschalig	Inventaris	-	8.743	-	8.743	-	-
62351	Zuidlarenstraat	Kleinschalig	Verbouwingen	-	85.622	-	85.622	-	-
62351	Zuidlarenstraat	Kleinschalig	Installaties	-	12.766	-	12.766	-	-
82032	Hanrathstraat	Grootschalig	Gebouwen	144.317	-	-	144.317	143.595	-
Totaal				11.984.076	631.156	-	12.615.232	10.139.323	-

BULAGE

6.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo december 2015

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale loop-tijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2014	Nieuwe leningen in 2015	Aflissing in 2015	Restschuld 31 december 2015	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2015	Aflossingswijze	€			
													Aflissing 2016	Gestelde zekerheden		
Min Services L111920	1-aug-75	498.158	40	oh	8,750%	12.479	0	12.479	0	0	0	lin	0	0	riksgarantie	
BNY Mellon (Achmea Holding) DC00107	1-feb-78	953.592	40	oh	8,125%	95.338	0	23.834	71.504	0	0	lin	23.835	0	riksgarantie	
BNY Mellon (Achmea Holding) DH02520	1-jan-85	1.583.693	40	oh	7,875%	395.926	0	39.592	356.331	158.969	3	lin	39.592	0	riksgarantie	
Nederlandse Waterschapsbank 10038057	16-feb-87	748.191	40	oh	7,000%	243.486	0	18.729	224.757	131.068	10	lin	18.730	0	riksgarantie	
ABN-AMRO 465268959	1-jan-94	2.042.011	40	lv	3,000%	982.718	0	51.051	931.667	676.416	19	lin	51.050	0	pos.hypotheekclausule	
ABN-AMRO 465282417	1-jan-84	2.042.011	40	lv	3,000%	982.717	0	51.050	931.667	676.416	9	lin	51.050	0	pos.hypotheekclausule	
ABN-AMRO 425360792	2-jan-86	15.882.308	40	lv	3,000%	6.452.196	0	397.066	6.085.130	4.069.942	21	lin	397.066	0	pos.hypotheekclausule	
BNG 400395174	16-sep-02	1.651.760	40	oh	2,800%	1.156.232	0	41.294	1.114.938	908.465	27	lin	41.294	0	riksgarantie	
BNG 4095956502	16-dec-07	2.110.078	15	oh	4,691%	1.125.374	0	140.671	984.703	281.344	7	lin	140.672	0	riksgarantie	
BNG 400997707	27-dec-07	615.439	25	oh	4,773%	443.105	0	24.607	418.498	295.411	17	lin	24.618	0	riksgarantie	
BNG 400998510	10-jun-03	736.825	30	oh	2,540%	466.655	0	24.560	442.095	319.291	18	lin	24.561	0	riksgarantie	
BNG 400998510	14-jan-04	1.485.790	30	oh	3,100%	531.378	0	26.570	504.808	371.964	19	lin	26.569	0	riksgarantie	
Nederlandse Waterschapsbank 10021546	21-dec-01	804.949	23	oh	2,720%	349.985	0	35.005	314.980	139.955	9	lin	34.988	0	riksgarantie	
BNG 40102809	15-jun-07	596.205	12	lv	4,744%	276.554	0	46.091	230.463	0	4	lin	46.093	0	riksgarantie	
BNG 40103200	20-dec-07	783.645	13	lv	4,545%	377.310	0	58.047	319.263	14.512	5	lin	58.048	0	riksgarantie	
BNG 400092317	16-mei-01	551.797	40	onderhandse	4,140%	372.463	0	23.164	349.299	280.325	26	lin	23.164	0	riksgarantie	
BNG 400092317	16-mei-01	1.167.985	20	onderhandse	4,140%	408.795	0	49.031	359.764	67.768	6	lin	49.030	0	riksgarantie	
Alg. Burg.Pens.fonds 9333	18-okt-85	1.138.988	40	onderhandse	7,750%	313.220	0	28.473	284.747	142.374	10	lin	28.475	0	riksgarantie	
BNG 4092344 (PI Rabo)	3-jun-85	422.016	40	onderhandse	8,500%	116.054	0	10.550	105.504	52.750	10	lin	10.550	0	riksgarantie	
ING Bank 669213438	1-dec-99	580.839	15	middel.kred.	5,440%	19.852	0	19.852	0	0	0	lin	0	0	1)	
ING Bank 679789026	1-jan-01	998.316	19	middel.kred.	4,530%	299.494	0	49.916	249.578	49.916	5	lin	49.916	0	1)	
Nederlandse Waterschapsbank 1-28938	31-aug-15	16.600.000	30	onderhandse	1,578%	0	16.600.000	138.333	16.461.667	13.695.001	30	lin	553.333	0	WFZ Borging	
Kasgeldlening naar NNB	31-aug-15	12.000.000	2	Kasgeld lening	0,467%	12.000.000	-18.600.000	-18.600.000	0	0	0	0	0	0	0	WFZ Borging
Kasgeldlening	29-okt-13	12.000.000	2	Kasgeld lening	0,467%	27.421.331	-18.600.000	1.309.968	30.711.362	22.331.230	0	0	0	0	0	WFZ Borging
Totaal						27.421.331	4.600.000	1.309.968	30.711.362	22.331.230	0	0	1.692.636	0		

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

BATEN

11. Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2015	2014
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	1.129.807	0
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	142.153.602	164.235.955
Opbrengsten Jeugdzorg	2.755.505	0
Opbrengsten Wmo	8.870.731	0
Opbrengsten Justitie (exclusief subsidies)	534.139	0
Overige zorgprestaties	1.779.306	2.367.936
Totaal	157.223.090	166.603.891

Toelichting:

De toegenomen opbrengst zorgverzekeringswet wordt veroorzaakt door de veranderingen in het zorgstelsel.

In het wettelijk budget van voorgaand jaar was voor € 4,9 mln aan productie en kapitaalslasten Allercare opgenomen.

De overige daling van het wettelijk budget wordt veroorzaakt door overheveling van budgetten naar de WMO/jeugdwet en de uitstroom van van de lage ZZP's.

De Opbrengsten Jeugdzorg, WMO en Justitie zijn nieuwe financieringsstromen in 2015.

12. Subsidies (exclusief WMO en Jeugdzorg)

De specificatie is als volgt:

	2015	2014
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van Veiligheid en Justitie	0	222.367
Subsidies en Fondsen	2.154.408	812.865
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	737.509	747.245
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	16.553	167.364
Totaal	2.908.470	1.949.841

Overzicht besteding toegekende subsidies/fondsen 2015

naam subsidie/kenmerk	Toegekend €	Besteed €	Bevoorschot €	Nog te ontvangen	
				te betalen/ nog uit te geven	€
Gemeente Rotterdam Buurtwijzer	70.000	70.000	59.500	10.500	0
Gemeente Den Haag Leefbaarheid	5.057	5.057	5.057	0	0
Stadsgewest Haaglanden	8.086	8.086	8.086	0	0
Gemeente Lansingerland	19.405	15.609	19.405	-3.796	0
Gemeente Den Haag Mantelzorg	30.000	30.000	27.000	3.000	0
Gemeente Den Haag Stut en steun	57.907	39.131	52.116	-12.985	0
Gemeente Den Haag Respijtzorg NAH	40.000	40.000	36.000	4.000	0
Gemeente Rotterdam WSP	80.200	80.200	80.200	0	0
Gemeente Rotterdam Wijkauto	17.791	17.791	17.791	0	0
Gemeente Zoetermeer Opvoedondersteuning	9.831	9.831	9.831	0	0
NZA Medische vervolgoopleidingen	88.800	88.800	75.480	13.320	0
Gemeente Rotterdam Coördinator extra ondersteuning	60.358	60.358	60.358	-23.682	0
Gemeente Rotterdam MO Volwassenen Begeleiding	133.289	59.239	133.289	-74.050	0
Gemeente Rotterdam Thuishaven Voltaire	80.949	80.949	80.949	0	0
Gemeente Den Haag Beschermd Wonen	587.291	552.667	528.562	24.105	0
Gemeente Rotterdam Vraagverheldering ZRM	26.400	3.300	26.400	-23.100	0
Gemeente Rotterdam Vraagverheldering BJH	33.204	27.670	33.204	-5.534	0
Gemeente Den Haag Leefbaarheid en bewonersparticipatie	4.961	4.961	4.961	0	0
Gemeente Den Haag Maatwerkvoorziening Ondersteuning	121.000	121.000	121.000	0	0
Belevingstuin Binnenklingen 28	50.000	50.000	50.000	0	0
Digitale uitleenbibliotheek	51.795	32.382	51.795	-19.413	0
Bakker Vlinder Rotterdam	75.000	0	75.000	-75.000	0
Plafondliften Boergoensestraat	40.000	40.000	40.000	0	0
Project aan het Werk	500.000	500.000	500.000	0	0
Overige fondsen	106.847	76.766	108.702	-31.936	0
	2.298.171	1.990.116	2.204.686	-214.570	

Toelichting:

1. De "subsidies en fondsen" 2015 zijn gestegen ten opzichte van 2014, dit wordt met name verklaard door de subsidies "Beschermd Wonen" en "Project aan het Werk".

2. Mede ten behoeve van de vaststelling van gemeentelijke subsidies, is in het "overzicht besteding toegekende subsidies/fondsen 2015" de subsidies en fondsen op een gedetailleerder niveau weergegeven.

3. Het verschil van € 164.292 tussen de verantwoorde "subsidies en fondsen" ten bedrage € 2.154.408 en de specificatie "overzicht besteding toegekende subsidies/fondsen 2015" ten bedrage € 1.990.116, wordt o.a. verklaard doordat de overgangsregeling kapitaallasten 2015 niet separaat in het "overzicht besteding toegekende subsidies/fondsen 2015" is meegenomen. Vaststelling vindt plaats conform de Subsidieregeling overgang kapitaallasten 2015-2017.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Overige dienstverlening :		
- Opbrengsten werkgroepen en projecten	962.002	1.104.335
- Opbrengsten winkel en restaurant	896.928	894.996
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- Opbrengst servicekosten	16.787	16.998
- Opbrengsten huren	222.982	206.268
- Overige opbrengsten	910.373	2.977.756
Totaal	<u>3.009.072</u>	<u>5.200.353</u>

Toelichting:

De daling van de overige opbrengsten worden verklaard door lagere opbrengsten verkoop panden in vergelijking met het voorgaande jaar.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

14. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Lonen en salarissen	78.373.513	83.506.902
Sociale lasten	9.962.178	10.530.336
Pensioenpremies	6.243.151	6.799.145
Andere personeelskosten:	<u>3.374.173</u>	<u>3.765.769</u>
Subtotaal	97.953.015	104.602.152
Personeel niet in loondienst	5.838.425	5.036.310
Totaal personeelskosten	<u><u>103.791.440</u></u>	<u><u>109.638.462</u></u>

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:

Segment WLZ	1.705	2.042
Segment WMO	131	0
Segment Jeugd	33	0
Segment ZVW	16	0
Segment Overig	<u>50</u>	<u>0</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u><u>1.935</u></u>	<u><u>2.042</u></u>

Toelichting:

De totale personele kosten zijn ten opzichte van 2014 gedaald als gevolg van actieve sturing op lagere personele inzet.

15. Afschrijvingen op materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- materiële vaste activa	5.814.966	5.625.051
Totaal afschrijvingen	<u><u>5.814.966</u></u>	<u><u>5.625.051</u></u>

16. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	760.885	0
Totaal	<u><u>760.885</u></u>	<u><u>0</u></u>

Toelichting:

Stichting Middin heeft een impairmentanalyse op basis van taxatiewaarde uitgevoerd. Hierbij is een negatief resultaat geconstateerd op de panden "Vrouwenhuiswaard" en "De Vleugel".

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

17. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	11.916.384	14.570.341
Algemene kosten	11.749.426	7.777.380
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	3.662.550	8.435.540
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	1.951.954	4.889.983
- Energiekosten	3.032.000	2.144.399
Subtotaal	<u>4.983.954</u>	<u>7.034.382</u>
Dotaties en vrijval voorzieningen	2.571.443	4.228.577
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>48.379.795</u></u>	<u><u>56.204.838</u></u>

Toelichting:

De overige bedrijfskosten zijn gedaald in vergelijking met 2014. Belangrijkste verklaringen daarvoor zijn: lagere onderhoudskosten, verschil in energiekosten (in 2014 heeft een eenmalige terugbetaling plaats gevonden) en een per saldo lagere dotatie aan de voorzieningen.

18. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
Rentebaten	107.518	194.477
Resultaat deelnemingen	53.945	-37.500
Subtotaal financiële baten	<u>161.463</u>	<u>156.977</u>
Rentelasten	-906.059	-785.480
Subtotaal financiële lasten	<u>-906.059</u>	<u>-785.480</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-744.596</u></u>	<u><u>-628.503</u></u>

Toelichting:

De rentebaten zijn in 2015 lager wegens lagere rentevergoedingen op de spaartegoeden. De rentelasten zijn in 2015 hoger dan in 2014 door het aflossen van de kasgeldlening (€ 18,6 mln) tegen een lagere rente en het aantrekken van een nieuwe lening (€ 16,6 mln) tegen een hoger rentepercentage.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

19. Bezoldiging bestuurders en toezichhouders

Bestuurders:

Mevr. G.A. van den Brink
Dhr. S.L.W. Schoch

Vanaf	Tot
	1-6-2012
	1-6-2014

Leden Raad van Toezicht:

Dhr J.P.T. van der Kruis
Dhr M.A. de Boojj
Dhr M.G. Boekholdt
Dhr. W.R. den Hartog
Dhr. T.J. Halma
Dhr P.P.A. Bronger
Mevr. M.J. ter Avest
Mevr. A.E. de Groot

Voorzitter (vanaf 1 juli 2015)
Vice-voorzitter (Voorzitter tot 1 juli 2015)
Lid (vanaf 1 juli 2015)
Lid
Lid (tot 1 juli 2015)
Lid
Lid
Lid

Toelichting:

De bezoldiging van bestuurders omvat periodiek betaalde beloningen, zoals salarissen, vakantiegeld en sociale lasten, beloningen betaalbaar op termijn, zoals pensioenlasten, uitkeringen bij beëindiging van het dienstverband en winstdelingen en bonusbetalingen, voor zover deze posten ten laste zijn gekomen van de Stichting en alle meerderheidsbelangen van de Stichting.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

20. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De bezoldiging van de functionarissen die over 2015 in het kader van de WNT verantwoord worden, is als volgt:

	G.A. van den Brink (voorzitter RvB)	S.L.W. Schoch (lid RvB)
1 Functionaris (functienaam)		
2 In dienst vanaf (datum)	1-jun-12	1-jun-14
3 In dienst tot (datum)		
4 Deeltijdfactor (percentage)	100,00%	100,00%
5 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering)	180.282	180.738
6 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0
7 Totaal beloning (5 en 6)	180.282	180.738
8 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0
9 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op	10.704	10.678
10 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0	0
Totaal bezoldiging in kader van de WNT (7 tm. 10)	<u>190.986</u>	<u>191.416</u>
11A Beloning 2014	186.078	104.530
11B Beloning 2013	171.216	
12 Bezoldigingsklasse zorginstelling	G	

	Dhr. J.P.T. van der Kruis - (voorzitter RvT)	Dhr. M.A. de Booij (vice- voorzitter RvT)	Mevr. A.E. de Groot (lid RvT)	Dhr. M.G. Boekholdt (lid RvT)
1 Functionaris (functienaam)				
2 In dienst vanaf (datum)	1-4-2012	1-7-2008	1-7-2014	1-7-2015
3 In dienst tot (datum)				
4 Deeltijdfactor (percentage)	nvt	nvt	nvt	nvt
5 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering)	10.313	19.181	14.850	7.552
6 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0	0
7 Totaal beloning (5 en 6)	10.313	19.181	14.850	7.552
8 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	nvt	nvt	nvt	nvt
9 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op	nvt	nvt	nvt	nvt
10 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0	0	0	0
Totaal bezoldiging in kader van de WNT (7 tm. 10)	<u>10.313</u>	<u>19.181</u>	<u>14.850</u>	<u>7.552</u>

11 Beloning 2014	12.206	10.172	4.157	0
------------------	--------	--------	-------	---

	Dhr. W.R. den Hartog (lid RvT)	Dhr. T.J. Halma (lid RvT)	Dhr. P.P.A. Bronger (lid RvT)	Mevr. M.J. ter Avest (lid RvT)
1 Functionaris (functienaam)				
2 In dienst vanaf (datum)	1-4-2012	1-3-2008	1-7-2008	1-9-2011
3 In dienst tot (datum)		1-7-2015		
4 Deeltijdfactor (percentage)	nvt	nvt	nvt	nvt
5 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering)	14.850	4.068	14.850	13.613
6 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0	0
7 Totaal beloning (5 en 6)	14.850	4.068	14.850	13.613
8 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	nvt	nvt	nvt	nvt
9 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op	nvt	nvt	nvt	nvt
10 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0	0	0	0
Totaal bezoldiging in kader van de WNT (7 tm. 10)	<u>14.850</u>	<u>4.068</u>	<u>14.850</u>	<u>13.613</u>
11 Beloning 2014	8.138	8.138	8.138	8.138

Toelichting WNT-bezoldiging:

In de bezoldiging 2015 van de raad van bestuur zijn nabetalings 2014 opgenomen welke verloond zijn in 2015. Deze nabetalings (€ 2.385,85, resp. € 4.729,41) tellen niet mee voor de bepaling van het WNT-toetsingsinkomens 2015. De WNT-toetsingsinkomens 2015 bedragen € 188.600 resp. € 186.687. De WNT-toetsingsinkomens 2014 bedragen € 188.660,- resp. € 109.259). Uit het voorgaande blijkt dat zowel voor het jaar 2015 als 2014 de WNT-norm volgens klasse G (€ 188.660) niet wordt overschreden. Voor een nadere toelichting verwijzen wij tevens naar de volgende pagina.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

Toelichting WNT-bezoldiging:

Bij Stichting Middin zijn naast de raad van bestuur en raad van toezicht geen andere topfunctionarissen in functie, zoals bedoeld in de Beleidsregel toepassing WNT. In navolging van de Beleidsregel toepassing WNT verantwoorden wij ons niet voor overige (inhuur-) functionarissen.

Toelichting bezoldiging 2015:

1. Middin is volgens de tabel zorg in klasse G opgenomen. De norm volgens klasse G is gesteld op een bedrag van € 188.660 voor de raad van bestuur. Het maximum voor de raad van toezicht ligt op 10% van dit maximum (15% voor de voorzitter).
2. De bezoldiging van de voorzitter en de leden van de raad van toezicht vallen binnen de norm.
3. Hoewel de nabetalings 2014 aan de voorzitter van de raad van bestuur en lid raad van bestuur, welke in de WNT-bezoldiging 2015 meetelt, een hoger bedrag laat zien dan de WNT-norm, is deze toe te rekenen aan het jaar 2014.
4. De nabetaaling aan de voorzitter van de raad van bestuur in 2015 over het jaar 2014 ad € 2.385,85 ziet toe op een compensatie van de goedkopere lease auto en een nabetaaling van 'te weinig' betaald salaris en leidt niet tot een onverschuldigde betaling.
5. De nabetaaling aan lid raad van bestuur een nabetaaling in 2015 over 2014 ad € 4.729,41 ziet toe op een onkostenvergoeding en leidt niet tot een onverschuldigde betaling.

Foutherstel 2014:

1. In de jaarrekening 2014 is de WNT-bezoldiging van de voorzitter van de raad van bestuur bepaald op een bedrag ad € 188.660,-. In 2014 is feitelijk echter een bedrag ad € 186.078,12 betaald. Het verschil ten bedrage van € 2.385,85 is in januari 2015 betaald. Het verschil ten bedrage van € 2.385,85 is in januari 2015 betaald en heeft betrekking op de compensatie voor de goedkopere lease auto en een nabetaaling van 'te weinig' betaald salaris. In het WNT bezoldigingsbegrip 2014 is dit uitbetaalde verschil 2015 ten onrechte meegenomen.
2. In de jaarrekening 2014 is de WNT-bezoldiging van lid raad van bestuur bepaald op een bedrag ad € 108.865. In 2014 is feitelijk echter een bedrag ad € 104.530 betaald. Het verschil ten bedrage van € 4.335 is in januari 2015 betaald en heeft betrekking op de onkostenvergoeding. In het WNT bezoldigingsbegrip 2014 is dit uitbetaalde verschil 2015 ten onrechte meegenomen.
3. Hertoetsing van de gecorrigeerde cijfers aan de destijds toepasselijke normen niet leidt tot onverschuldigde betalingen.

Foutherstel 2013:

In de jaarrekening 2013 is de WNT-bezoldiging van de voorzitter van de raad van bestuur bepaald op een bedrag ad € 138.059. Hierin zijn abusievelijk de post beloningen betaalbaar op termijn niet in het WNT bezoldigingsbegrip meegenomen. Hierdoor is het werkelijke bezoldigingsbedrag over 2013 (€ 171.216) hoger dan in de WNT-verantwoording in de jaarrekening 2013 (€ 138.059,-). In de jaarrekening 2014 is het vergelijkend cijfer wel juist opgenomen. Hertoetsing van de gecorrigeerde cijfers aan de destijds toepasselijke normen niet leidt tot onverschuldigde betalingen.

21. Honoraria accountant

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2015 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	233.457	102.839
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	123.795	53.110
3 Fiscale advisering	0	0
4 Niet-controlediensten	22.627	12.811
Totaal honoraria accountant	<u>379.879</u>	<u>168.760</u>

Toelichting:

De honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening zijn gebaseerd op het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht. In verband met de uitbreiding van de controle werkzaamheden wegens stelselwijziging van financiering vallen de accountantskosten in 2015 hoger uit.

22. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

Raad van Bestuur

W.G.
Mevr. G.A. van den Brink 19-mei-16

W.G.
Dhr. S.L.W. Schoch 19-mei-16

Raad van Toezicht

W.G.
Dhr. J.P.T. van der Kruis 19-mei-16

W.G.
Dhr. M.A. de Booij 19-mei-16

W.G.
Dhr. W.R. den Hartog 19-mei-16

W.G.
Mevr. M.J. ter Avest 19-mei-16

W.G.
Dhr. P.P.A. Bronger 19-mei-16

W.G.
Mevr. A.E. de Groot 19-mei-16

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2.1 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van Stichting Middin heeft de jaarrekening 2015 vastgesteld in de vergadering van 19 mei 2016.

De raad van toezicht van de Stichting Middin heeft de jaarrekening 2015 goedgekeurd in de vergadering van 19 mei 2016.

6.2.2 Statutaire regeling resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in de resultatenrekening.

6.2.3 Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 6.1.2.

6.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Geen

6.2.5 Nevenvestigingen

Stichting Middin heeft geen nevenvestigingen.

6.2.6 Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en de raad van bestuur van Stichting Middin

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2015 van Stichting Middin te Rijswijk gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de resultatenrekening over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur

De raad van bestuur van de zorginstelling is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de in Nederland geldende Regeling verslaggeving WTZI en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) overeenkomstig Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 655 Zorginstellingen. De raad van bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als hij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de zorginstelling. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de raad van bestuur van de zorginstelling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Middin per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van klassenindeling bezoldigingsmaximum

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT en de brief van VWS d.d. 20 februari 2015 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT zoals bepaald en verantwoord door Stichting Middin als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum.

Den Haag, 30 juni 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. H. de Wilde RA